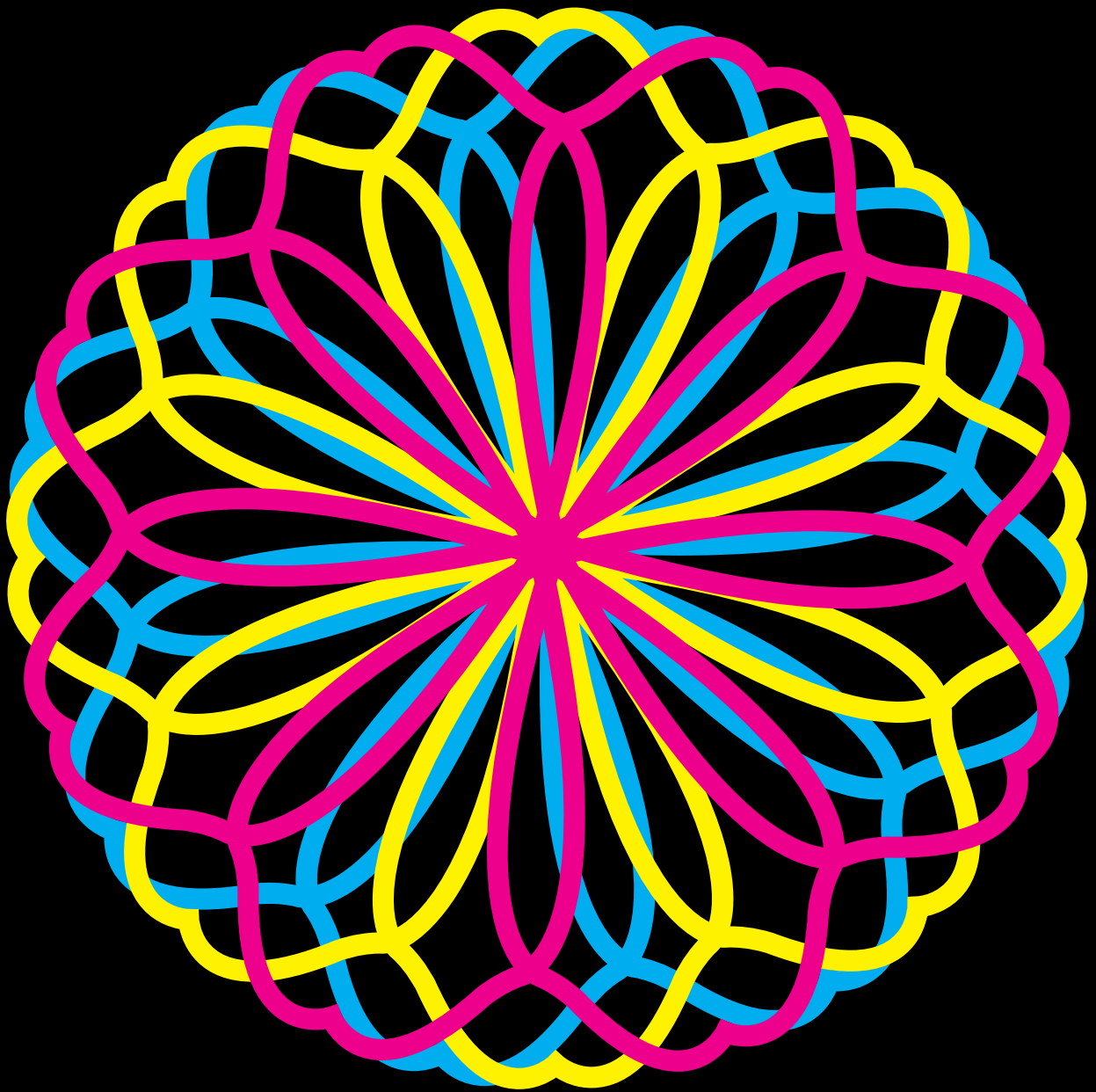

prentarinn

MÁLGAGN FÉLAGS BÓKAGERÐARMANNA

1.35.2015

ÚTSKRIFT

NEMAR Í PRENTIÐNGREINUM

Hinn 11. júní síðastliðinn útskrifuðust átta nemar í prentsmíði (grafískri miðlun) og tveir í prentun. Athöfnin fór fram í húsnæði IÐUNNAR í Vatnagörðum 20. Það er hefð fyrir því að IÐAN, Grafía og Samtök Iðnaðarins standa fyrir móttöku þar sem nýsveinum og fjölskyldum þeirra er boðið.

Viðurkenningar voru veittar fyrir bestan árangur á sveinsprófi í prentun og prentsmíði. Arnór Viðar Baldursson fékk viðurkenningu fyrir bestan árangur í prentun og Axel Friðriksson í prentsmíði.

Það er ekki hægt annað en að fyllast bjartsýni við að sjá hópa eins og þessa ljúka námi og koma inn í fagið.

Ingi Rafn Ólafsson

Fremsta röð: Helga Tómasdóttir, Björgey Gígja Gísladóttir, Sófus Guðjónsson, Brynhildur Björnsdóttir og Svanhvit Stella Ólafsdóttir, kennarar í prentiðngreinum við Tækniskólann. Miðröð: Tryggvi Þór Agnarsson formaður sveinsprófsnefndar í prentun, Inga Lilja Einarsdóttir, Margrét Lára Höskuldsdóttir, Ásgerður Margrét Þorsteinsdóttir, Ágústa Kristín Bjarnadóttir, Silja Ösp Jóhannsdóttir og Hjörtur Guðnason formaður sveinsprófsnefndar í prentsmíði. Aftasta röð: Þórarinn I. Tómasson, Axel Friðriksson, Þorkell Máni Jónsson, Vilhjálmur Valgeirsson og Arnór Viðar Baldursson.

Viðurkenningu fyrir bestan árangur á sveinsprófi í prentun fékk Arnór Viðar Baldursson.

Viðurkenningu fyrir bestan árangur á sveinsprófi í prentsmíði fékk Axel Friðriksson.

Um tónlistarflutning sáú Ásta Björg Björgvinsdóttir söngkona og Arnór Sigurðarson gítarleikari.

Prentarinn 1.35.2015

Ritnefnd prentarans:
Hrönn Jónsdóttir, ritstjóri og ábyrgðarmaður,
hronnjons@gmail.com

Jakob Viðar Guðmundsson
Þorkell S. Hilmarsson
Lára Fanney Gylfadóttir

Leturgerðir í Prentaranum:
Proxima Nova

Umbrot og hönnun:
Hrönn Magnúsdóttir

Prentun: Ísafoldarprentsmiðja

Forsíðan:
Forsíðuna hannaði Jón Ingiberg Jónsteinsson en hann vann til verðlauna í síðustu forsíðusamkeppni sem haldin var.

EFNISYFIRLIT

Útskrift nýsveina	2
Leiðarinn	3
Látnir félagar	4
Menntadagur á Akureyri	5
Viðtal - Sæbjörn Torfason	6
Drupa á næsta leyti	7
Nýtt félagsskirteini	8
Dagur prentiðnaðarins	10
Grafía - stéttarfélag í prent- og miðlunargreinum	12
Bókin í rafheimi	13
Framtíð miðlunarstarfa	14
Útskriftarsýning	18
Prentun bóka	20
Starfsmannafélag Árvakurs	21
Líf og fjör í félagsstarfi	22
Útskriftarárgangur 1965	26
Á að breyta breytinganna vegna	29
Hvað er á döfinni	30
Vestur í Dali - Ferð eldri félaga	31
Réttindi úr lífeyrissjóði	34
Krossgáta	35

SALEK – er hægt að mynda samstöðu á Íslandi?

Undanfarin ár hefur verið unnið að því marki að ná samkomulagi meðal aðila vinnumarkaðarins sem miðar að því að skapa sátt og bæta vinnubrögð við gerð kjarasamninga og að launaþróun sé með sambærilegum hætti meðal launafólks á almennum vinnumarkaði og opinberum. Þannig hefur verið horft til Norðurlandanna við að undirbúa módel sem leiði til kaupmáttaraukningar en stuðli á sama tíma að stöðugleika, stöðugs gengis og lægra vaxtastigs til að tryggja að launahækkanir skili sér í launaumslagið en ekki í aukinni verðbólgu sem étur upp kjarabætur jafnóðum.

SALEK er skammstöfun fyrir samstarf um launaupplýsingar og efnahagsforsendur kjarasamninga. SALEK er afrakstur vinnu sem hófst 2013 með úttekt BSRB, KÍ, BHM, ASÍ, SA og samninganefnda ríkis, Reykjavíkurborgar og Sambands íslenskra sveitarfélaga á umhverfi kjarasamninga á hinum Norðurlöndunum, þar sem áhersla var lögð á heildarendurskoðun samningalíkansins.

Nýlega var gengið frá samkomulagi flestra sem að undirbúningnum stóðu sem miðar að því að leggja af stað með samningslíkan sem m.a. byggir á því að aðilar sammælist um greiningu á því svigrúmi sem sé til launabreytinga sem ekki leiði til verðbólgu sem fari yfir ákveðin mörk. Miðað verði við ákveðnar samkeppnis- og útflutningsgreinar þegar þetta svigrúm er metið.

Þessu fyrirkomulagi hefur verið beitt með ágætum árangri í Svíþjóð um árabíl eða allt frá því 1992. Þar hafa stéttarfélag og atvinnurekendur „sett merkið“ eins og sagt er og skapað það fordæmi á hverjum tíma sem raunhæft hefur þótt að útflutningsatvinnuvegir ráði við. Það hefur svo gefið tóninn fyrir allan vinnumarkaðinn til að tryggja kaupmáttaraukningu allra. Til langs tíma stóð prentiðnaðurinn í Svíþjóð utan við þessa vinnu en þurfti engu að síður að fylgja þeim línunum sem lagðar voru. Frá árinu 2009, eftir sameiningu Grafiska Fackförbundet mediafacket við Skogs og träfacket í GS Facket för, skogs-, trä, och grafisk branch, hefur iðnaðurinn átt aðild að þessari vinnu. Almenn sátt hefur ríkt um þetta fyrirkomulag sem dró úr þeirri óánægju sem einkenndi það fyrirkomulag sem áður var uppi, en það hefur gengið undir því viðurnefni sem við þekkjum mætavel á íslenskum vinnumarkaði eða „höfrungahlaupið“ þar sem hver hópur knýr á um samning sem annar hópur hefur gert og gerir

jafnframt kröfu um að fá eitthvað meira en hinn. Nú, þegar búið er að lýsa yfir með undirskrift vilja til að vinna að nýju samningalíkani, sem áætlað er að verði tilbúið eigi síðar en í árslok 2017, reynir á hvort hægt er að mynda samstöðu um að tryggja kjarabætur og stöðugleika til framtíðar.

Stofnun Þjóðhagsráðs

Þjóðhagsráð verður stofnað en hlutverk þess verður að greina stöðuna í efnahagsmálum og ræða samhengi ríkisfjármála, peningastefnu og vinnumarkaðar í tengslum við helstu viðfangsefni hagstjórnar hverju sinni. Samspil aðila vinnumarkaðarins og stjórnvalda Mikilvægt er að ná sameiginlegum skilningi milli aðila um rekstur og fjármögnun lykilstofnana vinnumarkaðarins s.s. Atvinnuleysistryggingasjóðs, Fæðingarorlofssjóðs og Ábyrgðarsjóðs launa og um samspil velferðarkerfis á vinnumarkaði og hins opinbera velferðarkerfis. Virkt samráð sé á milli aðila og gengið verði frá málum sem að stuðli að félagslegum- og efnahagslegum stöðugleika.

Atvinnuleysi félagsmanna Grafíu

Tuttugu og tveir félagsmenn, eða 3% af virkum félagsmönnum eru í atvinnuleit en jafnframt hefur borið á uppsögnum nú í haust hjá Prentsmiðjunni Odda. Það sem hefur hjálpað varðandi atvinnuleysi félagsmanna er hversu líflégt er í ferðabransanum og að félagsmenn sem ekki hafa fengið vinnu í prentiðnaðinum hafa leitað út fyrir greinina með störf. Þar hefur komið með skýrum hætti í ljós, mikilvægi þess að félagið veitir félagsmönnum í atvinnuleit hærri styrki til að sækja sér menntun til að auka atvinnumöguleika sína.

Desember 2015, Georg Páll Skúlason.

LÁTNIR FÉLAGAR

Ólafur Hannes Hannesson, prentsmiður,
f. 7. nóvember 1926.

Varð félagi 29. nóvember 1948. Hóf nám Víkingsprenti 31. október 1944, sveinspróf í setningu 7. nóvember 1948. Starfaði við prentstörf í Víkingsprenti 1944-1956, í Ísafoldarprentsmiðju 1956 til 1966 og hjá Guðjóni Ó. frá 1966 þar til hann lét af störfum vegna aldurs. Stundaði ökkukennslu í 30 ár samhliða prentstörfum frá 1960-1990. **Félags- og trúnaðarstörf:**

Varamaður í stjórn HÍP og Lífeyrisjóði prentara, endurskoðandi HÍP 1964-1970. Í prófnefnd í setningu frá 1972-1980. Varð fimm sinnum Íslandsmeistari í knattspyrnu með KR á árunum 1948-1955 og sex ár í landsliði Íslands í knattspyrnu á sama tíma. Ólafur lést 6. ágúst 2015.

Birgir Eydal, prentari,
f. 1. nóvember 1925.

Varð félagi 1. nóvember 1947. Hóf prentnám í Prentverki Odds Björnssonar á Akureyri 7. júní 1943 og lauk þar námi sem prentari. Sótti námskeið Bókiðnskólans í Kaupmannahöfn 1948. Vann að loknu námi í Prentverki Akraness, var um tíma í Prentsmiðju Björns Jónssonar á Akureyri og í Félags-prentsmiðjunni í nokkur ár. Hóf störf í

Prentsmiðju Þjóðviljans upp úr 1950 og starfaði þar til ársins 1972. Síðast í Prentsmiðju Sambandsins frá 1973 fram að eftirlaunaaldri. Birgir lést 14. september 2015.

Karl Pétur Hauksson, prentsmiður,
f. 8. apríl 1942.

Varð félagi 29. júlí 1963. Hóf nám í Prentsmiðju Morgunblaðsins 13. desember 1958, tók sveinspróf í setningu 15. júní 1963. Starfaði í Prentsmiðju Morgunblaðsins þar til hann lét af störfum vegna aldurs. Karl Pétur lést 12. september 2015.

Gunnar Viðarsson,
f. 3. ágúst 1980.

Varð félagi 29. janúar 2008. Eftir grunnskóla hóf hann nám í Borgarholtsskóla í rennismíði en lauk því ekki vegna þess hve erfiðlega gekk að komast að í sveinsnámi. Gunnar starfaði í vélasal Landsprents, prentsmiðju Árvakurs, 2007-2015. Gunnar lést 8. mars 2015.

Geirlaugur Jónsson, bókbindari,
f. 29. mars 1932.

Varð félagi 1. október 1953. Hóf nám í Eddu 1. október 1949 og lauk námi þar. Burtfarapróf frá lðnskólanum í Reykjavík 30. apríl 1953. Sveinsprófi 4. nóvember 1953. Meistararéttindi 10. apríl 1978. Starfaði áfram í Prentsmiðjunni Eddu eftir að námi lauk fram til 1977, síðan í Arnar-Bergi 1978-1990, og Gutenberg hf. frá 1990 þar til að hann lét af störfum

vegna aldurs. Geirlaugur lést 16. júní 2014.

Guðmunda Sigríður Eiríksdóttir
f. 3. september 1929.

Starfaði við aðstoðarstörf í bókbandi í Sveinabókbandinu og í Prentsmiðjunni Odda frá 1945 þar til hún lét af störfum vegna aldurs. Guðmunda lést 25. október 2015.

Valný Eyjólfsdóttir, bókbindari,
f. 2. mars 1930.

Varð félagi 15. ágúst 1948. Sveinspróf í bókbandi 26. maí 1982. Starfaði í Prentsmiðju Björns Jónssonar, síðar Skjaldborg og Fonti til ársins 1986, en þá hóf hún starf í Prentstofu G. Ben og vann síðar í Grafík út starfsævina. Valný lést 25. september 2015.

Torfi Þorkell Ólafsson, prentsmiður,
f. 30. nóvember 1924.

Varð félagi 23. september 1946. Hóf prentnám í Ísafoldarprentsmiðju 2. maí 1942, sveinspróf í setningu 14. apríl 1946. Starfaði þar sem vélsetjari til áramóta 1960 og síðar frá október það ár til 1. júlí 1962. Vélsetjari við Alþýðublaðið frá 1. janúar til maí það ár og frá febrúar 1964 til maí 1965. Í Prentsmiðjunni Ásrúnu frá febrúar til maí 1966.

Starfaði í Ísafoldarprentsmiðju 1967-1968 en stundað sjómennsku á milli starfa í prentun. Í Ísafoldarprentsmiðju frá september 1969 til maí 1975, verkstjóri frá áramótum 1973. Fluttist til Bandaríkjanna í október 1975. Starfaði frá 1. febrúar 1976 til 31. ágúst 1986 sem gæslumaður hjá El Monte Union High School District í borginni El Monte í Suður-Kaliforníu. Í Hagprenti frá október 1986 til 31. desember 1989. Húsvörður í verslunarmiðstöðinni Austurveri frá febrúar 1990 til starfsloka 31. desember 1994. Félags- og trúnaðarstörf: Í skemmtinefnd HÍP 1962 og 1972, í trúnaðarmannaráði og varastjórn 1971-1972, trúnaðarmaður félagsins í Ísafold frá 1969 til 1973. Torfi lést 11. febrúar 2015.

Ottó Rafn Guðlaugsson, prentari,
f. 4. apríl 1931.

Varð félagi 2. mars 1953. Hóf prentnám í Prentsmiðju Siglufjarðar 17. apríl 1948. Lauk námi 17. apríl 1952. Starfaði í Prentsmiðjunni Hólum 1954-1955, Prentsmiðjunni Eddu 1955-1957, Prentsmiðju Alþýðublaðsins 1957-1965 og aftur 1972-1973, Plastprenti 1965-1972, Blaðaprenti 1973-1982, Prentsmiðju Þjóðviljans 1982-1992. Starfaði síðan

við ýmislegt til sjós og lands þar til hann lét af störfum vegna aldurs. Ottó lést 31. janúar 2015.

Pétur Jóhann Magnússon, bókbindari,
f. 23. júlí 1925.

Varð félagi 1. janúar 1949. Hóf nám í bókbandi í Ísafold 1. janúar 1945 og lauk námi á sama stað 31. desember 1948. Burtfarapróf frá lðnskólanum í Reykjavík 1949, sveinspróf 30. apríl 1949. Meistararéttindi 31. mars 1953. Var í Héraðsskólanum á Laugarvatni veturna 1942-943 og 1943-1944. Starfaði í Ísafoldarprentsmiðju að námi loknu.

Byrjaði 12. nóvember 1949 í Sveinabókbandinu og var verkstjóri í Sveinabókbandinu og síðan Prentsmiðjunni Odda þar til hann lét af störfum vegna aldurs. Pétur lést 12. ágúst 2015.

Sigmundur H. H. Hansen,
f. 26. október 1928.

Starfaði sem pappírsskurðarmaður í Prentsmiðjunni Odda frá 1962-1978, Litbrá 1978-1984 og í Rún 1985-1995. Sigmundur lést 28. desember 2015.

MENNTADAGUR Á AKUREYRI

– Eftir Inga Rafn Ólafsson

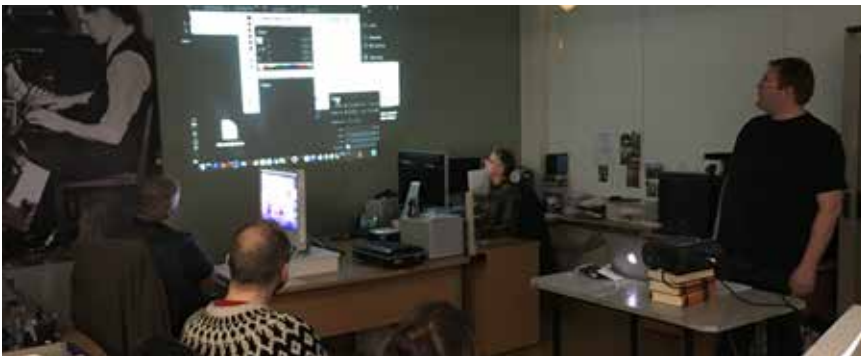
Þann 6. október síðastliðinn var haldinn menntadagur á Akureyri. Þar sameinuðust starfsmenn Ásprents og Héraðsprents í endurmenntun einn dag. Um var að ræða samtarfsverkefni fyrirtækjanna og IÐUNNAR fræðsluseturs. Námskeiðin voru öll nema það síðasta fagtengd.

Bókbindarar fengu kennslu í skurði og umbrotsvélum og prentarar fræddust um pappír og mælingar. Í forvinnslu var farið í InDesign flýtleiðir, útskot og PitStop. Í lok dags hittust síðan allir og hlustuðu á fyrirlestur um hamingjuna, og það var Anna Lóa Ólafsdóttir náms- og starfsráðgjafi hjá SÍMEY

(Símenntunarmiðst. Eyjafj.) sem sá um útdeila þeim boðskap. Aðrir kennarar þennan dag voru þeir: Pétur Marel Gestsson í forvinnslu, Emil Sigurðsson í bókbandi, Kristján Gunnarsson sem fjallaði um pappír og Ólafur Brynjólfsson sem kenndi mælingar í prentun.

Erna G. Árnadóttir náms- og starfsráðgjafi hjá IÐUNNI fræðslusetri var með í för og talsverður fjöldi starfsmanna fyrirtækjanna kom að máli við hana.

Það er mál manna að vel hafi til tekist og verður leikurinn endurtekinn föstudaginn 26. febrúar í Viku símenntunar á Norðurlandi.

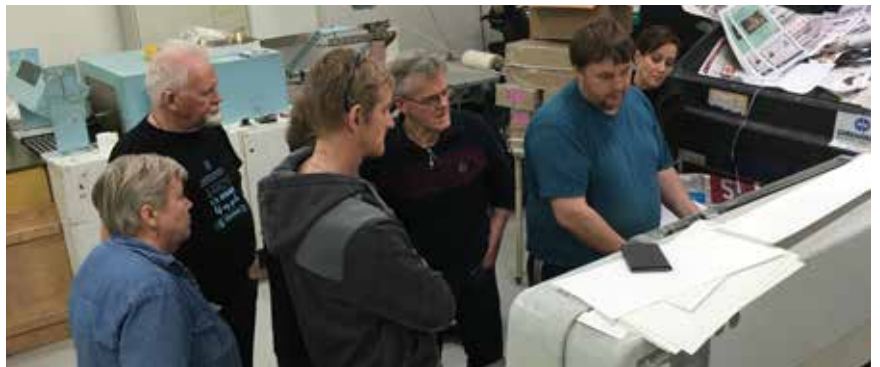
Pétur Marel uppfærir um InDesign flýtleiðir.

Erna náms- og starfsráðgjafi tók á móti starfsmönnum með bros á vör.

Prentaraspjall, prentarar úr Ásprenti og Héraðsprenti skeggræða.

Emil leiðbeinir bókbindurum á skurðarhnífnum.

Anna Lóa fjallar um margbreytileika hamingjunnar.

Ólafur Brynjólfsson fer í gegnum mælingafræði fyrir prentara.

Sæbjörn Torfason

– Eftir Jakob Viðar Guðmundsson

Sæbjörn Torfason fór ungur til Bandaríkjanna og hefur búið þar í áratugi. Hann var í heimsókn á Íslandi í sumar og Prentarinn fékk hann til að setjast niður með sér og segja okkur frá því, hvort grasið sé grænna í Ameríku en hérna heima. Grasið er vissulega grænt í Ameríku, en kannski spursmál, hvort það sé grænna en hérna heima.

JV: Mig langar að byrja á því að spyrja þig, þú ferð sem ungur maður til Ameríku, var þetta af æfintýraþrá eða voru einhverjar aðrar ástæður sem lágu þarna að baki?

S: Nei. Hálf systir pabba giftist ameríkumanni, sem var á stöðinni í Keflavík og þau fluttu út til Ameríku 1969 og svo var það frænka mín sem var alltaf að spyrja pabba, hvort við ættum ekki að fara út líka í smátíma. Þannig að þetta var ævintýraþrá að einhverju leyti.

JV: Þú varst áður búinn að vera í Færeyjum í einhvern tíma. Varstu að prenta þar?

S: Já ég var að prenta þar, en mér líkaði ekkert sérstaklega vel þar. Ég var þarna á smá eyju og ekkert hægt að fara og mér fannst ég vera óskaplega einangraður svo ég fór aftur til Íslands eftir nokkra mánuði þar.

JV: Svo ferðu til Ameríku. Hvernig var að fá vinnu þar á þessum tíma?

S: Ég fékk nú fljótt atvinnu í lítilli prentsmiðju og var að vinna þar á dígulvél. Ég byrjaði þarna 1976 og var þar í 10 ár. Eftir það lá leiðin í aðra prentsmiðju, Bryan Press sem er rétt fyrir utan Los Angeles, svona 25 mílur frá miðborginni, og þar er ég búinn að vinna í 29 ár. Þetta er fjölskyldufyrirtæki og þarna vinna um 15 manns. Ég prenta þarna líka á dígulvél en er þó

einstaka sinnum á offsetvél. Svo er ég líka mikið í að stansa og í fólúguyllingu, fellingu og upphleypingu og slíku. Þetta er nú það sem ég hef verið í allan minn prentferil. Þar sem ég vinn eru nokkrar litlar offsetvélar og svo er ein Speedmaster. JV: Hvernig er þá með t.d. veikindadaga og svoleiðis. Er þeir borgaðir?

S: Það er ansi lélegt miðað við á Íslandi og á öðrum Norðurlöndum. Flestar þessar litlu prentsmiðjur sem eru þarna eru svokallaðar non-union, þ.e.a.s. það er nánast ekkert þarna sem heitir stéttarfélag. Flestar prentsmiðjur þarna gefa svona viku á ári í veikindadaga. Sjúkratryggingar eru greiddar af prentsmiðjueigendum, en núna eru iðgjöldin orðin svo rosalega há að atvinnurekendur geta ekki borgað allt saman. Svo eru sumarfríin mjög stutt. Fyrstu tvö árin fékk ég eina viku. Eftir það fékk ég tvær vikur. Eftir fimmtán ár fékk ég þrjár vikur og svoleiðis hefur það verið síðan. Það eru auðvitað helgidagar líka, sem við fáum frí.

JV: Er ekkert þarna, sem heitir stéttarfélag prentara?

S: Jú það er eitthvað um það en það er ekki mikið. Þeir eru aðallega í því að fá ódýrar heilsutryggingar fyrir prentara og svoleiðis, en ég er ekki mikið í sambandi við þá.

JV: Hvernig er með prentnema. Taka þeir bara fólk af götunni og þjálfa það upp?

S: Já. Fólk er ráðið og þeir sem vilja læra eru þjálfaðir upp í starfi. Það er ekkert um bóknám eða slíkt. Og svo þegar kemur að launum, þá semur bara hver fyrir sig og þá færðu laun eftir því hvað þú kannt. Atvinnuöryggi er miklu meira á Íslandi en úti. Þar geta menn verið reknir á staðnum og staðið eftir launalausir. Ég hef verið mjög heppinn með vinnu og atvinnurekendur og aldrei lent í neinu slíku, sem betur fer. Og þeir hafa verið mjög almennilegir við mig eins og þegar kemur að fríum og svoleiðis.

J: Hvernig er að lifa af launum í Ameríku?

S: Það er dýrt og allt kostar frekar mikið. Húsin og húsaleiga eru frekar dýr og prentarakaupið er ekkert of hátt og maður er ekkert ríkur úti í Ameríku. Ég er með svona 44 þúsund dollara á ári. En prentarar, sem eru á stórum vélum, fjögurra til sex lita, geta haft 70 til 80 þúsund dollara á ári.

JV: Er allaf nóg að gera?

S: Eftir hrunið 2008 hefur vinnan minnkað mikið og það hafa margar prentsmiðjur lokað. Og svo eru mörg fyrirtæki farin að prenta allt sjálf. Þegar ég kom til Ameríku fyrst og var að prenta hjá Bryan Press, prentaði ég mikið svona smáprent ýmiskonar, s.s. nafnspjöld og reikninga og þess háttar. Núna er þetta allt horfið og fyrirtækin gera þetta bara sjálf. Og svo er hægt að panta bara á netinu prentun, alveg hræðdýrt. Það er stórt fyrirtæki hérna, Vistaprint, þar sem hægt er að

DRUPA er á næsta leyti

DRUPA (stytting úr druck og papier) er stærsta sýning prentiðnaðarins í heiminum. Þar er allt það nýjasta og fremsta í prent- og miðlunariðnaði. Sýningin var fyrst haldin 1951 og hefur síðan verið á 4 til 5 ára fresti í Düsseldorf. Næsta sýning verður 31. maí til 10. júní 2016 en verður síðan á 3 ára fresti.

Fyrst þegar sýningin var haldin var sýningarrýmið 18.450 fermetrar og gestirnir nær 200 þúsund, en árið 1990 sóttu flestir sýninguna eða um 444 þúsund. Þegar sýningin var haldin síðast, 2012, var sýningarrýmið 165 þúsund fermetrar og sóttu um 315 þúsund manns hana og Hybrid tækni og Nano blektækni voru hápunktur sýningarinnar.

Sú nýbreytni verður tekin upp á sýningunni 2016 að skipta henni niður í 6 flokka til að vekja meiri áhuga á einstökum þáttum þar sem prent- og miðlunariðnaðurinn er sífellt að þróast og tækninýjungar að ryðja sér til rúms. Með áherslum á prentiðnað, prentara, umbúðaiðnað, fjölrásamiðlun, þrívíða prentun og umhverfisvæna prentun, eru sýnendur að bregðast við þessari þróun og vekja athygli fleiri hópa með framúrskarandi tækni og nýjum lausnum. Auk þess að vera með yfir 150 þúsund fermetra sýningarsvæði er boðið upp fjöldan allan af fyrirlestrum vöruframleiðenda og annarra sem starfa við eða í stoðgreinum þess sem í boði er á sýningunni.

Grafía styrkir félagsmenn sína til að fara á DRUPA og IPEX sýningarnar.

Þeir sem eiga fulla félagsaðild að Grafíu og Prenttæknisjóði geta sótt um styrk og nemur hver styrkur 100.000 krónum. Styrkurinn verður greiddur út eftir að sýningu lýkur og félagsmaður hefur framvísað staðfestum aðgöngumiða.

Ef fleiri umsóknir en 15 berast verður dregið úr þeim. Félagsmenn sem fengu styrk til að fara á Drupa sýninguna 2012 eða IPEX sýninguna 2014 verða ekki í forgangi að þessu sinni.

Umsóknum skal skilað á umsóknareyðublaði fræðslusjóðs GRAFÍU og Prenttæknisjóðs, eyðublaðið má nálgast á www.fbm.is.

Umsóknarfrestur er til 15. janúar 2016. Tilkynnt verður hverjir hljóta styrki 21. janúar.

Ingi Rafn Ólafsson sviðsstjóri prenttæknisviðs, sími 590 6400, ingirafn@idan.is og Georg Páll Skúlason formaður Grafíu, sími 552 8755, georg@fbm.is veita nánari upplýsingar.

Heimasíða sýningarinnar er www.drupa.com

panta nafnspjöld og umslög og þess háttar, miklu ódýrara en venjulegar prentsmiðjur geta boðið uppá. Þetta er allt stafræn prentun. Fyrir hrun unnum við alltaf 40 tíma á viku, en núna vinnum við bara 36 tíma og kaupði minnkaði í samræmi við það og það varð aðeins erfiðara að ná endum saman.

JV: Hvernig er með eftirlaun?

S: Það fer fer alveg eftir eigendum fyrirtækjanna. Þar sem ég vinn eru þeir, sem betur fer, með eftirlaunasjóð sem ég get tekið út þegar ég hætti. Svo borga ég líka í það sem heitir Social Security, sem er nokkurs konar lífeyrissjóður. Þannig að ég kem til með að fá frá þeim líka. Ég og fjölskylda mín ættum að geta lifað sæmilegu lífi af þeim eftirlaunum þegar þar að kemur. Ég er að hugsa um að vinna í nokkur ár í viðbót eða þangað til ég verð 69 ára.

JV: Þú ætlar ekkert að flytja aftur til Íslands?

S: Nei, ég sé ekki fram á það. En ég kem alltaf til Íslands reglulega. Síðustu tíu árin hef ég alltaf komið a.m.k. einu sinni á ári.

JV: Ertu í miklum samskiptum við Íslendinga þarna úti?

S: Nei ekki núorðið, en ég var í sambandi við Íslendinga og Íslendingafélagið fyrstu tíu árin þegar mamma og pabbi bjuggu úti. Ég á tvo bræður þarna úti og svo er hálf systir pabba þarna líka og fjölskyldur þeirra líka og við höfum alltaf gott samband. En Íslendingafélagið er alltaf með samkomur á 17. júní og svo er þorablót þar sem boðið er uppá hefðbundinn þorramat og það koma hljómsveitir frá Íslandi að spila. Og svo er jólaball líka. En ég hef ekkert farið núna í þrjú ár. En það er alltaf gaman á þessum samkomum.

JV: En hvað gerir þú þegar þú ert ekki að vinna. Ertu með einhver hobbý?

S: Ég veiði, fer nokkrum sinnum á ári í sjóstangaveiði. Mér finnst mjög gaman að fara út á sjóinn og veiða. Við leigjum bát, hálfan dag eða heilan, og svo er líka hægt að fara út og koma í land daginn eftir en það er nokkuð dýrt. En mér þykir þetta mjög afslappandi.

JV: Takk fyrir spjallið.

NÝTT FÉLAGSSKÍRTEINI

Næsta útgáfa félagsskírteina verða rafræn auðkenniskort sem eru unnin í samstarfi við Íslandskortið/Frímann. Með útgáfu rafrænna skírteina opnast fyrir ótal möguleika eins og að nýta kortið til auðkenningar á ýmsum þjónustum sem verða betur kynnt síðar.

Það sem meðal annars verður í boði er eftifarandi:

AFSLÁTTUR

Áfram verður hægt að nota kortið til að fá afslátt á hvers kyns vörum og þjónustu og fyrirtækjum sem veita afslátt fjölgar verulega. Upplýsingar um afsláttarkjör eru á heimasíðu félagsins og á heimasíðunni islandskortid.is/afslattur. Fyrirtæki og þjónustuaðilar sem veita afslátt eru uppfærð reglulega og við hvetjum fólk til að fylgjast reglulega með á heimasíðu félagsins.

SJÁLFSAFGREIÐSLA

Hægt er að nota kortið til greiðslu og afsláttar víðsvegar um landið. Í hópi þeirra staða sem nú þegar eru orðnir virkir má nefna Þingvallarþjóðgarð, Vatnajökulsþjóðgarð, Gullfoss og fleiri staði.

AUÐKENNING

Síðar verður boðið upp á að tengja kortið við rafrænar þjónustur og sjálfsafgreiðslur.

Skírteinin verða gefin út á fyrsta ársfjórðungi 2016

ÍSLANDS KORTIÐ

islandskortid.is

5.2.16

DAGUR ÍSLENSKS
**PRENTIÐNAÐAR **

Fjöldi fyrirlestra og örnámskeiða um umbúðir, tækni, hönnun og handverk ásamt góðu blandi í poka frá kl. 15-18.

Skemmtun með léttum veitingum er frá kl. 18-20.

 #dagurprents2016

 dagur íslensks prentiðnaðar

 www.idan.is/dagurprents

Lára Fanney Gylfadóttir, Hallfríður Blöndal og Sigrún Sæmundsdóttir.

Einar Kárason sögumaður og rithöfundur sagði sögur af samskiptum sínum við prentara sem voru skrautleg á köflum. Í bakrunni má greina Björn Fróðason og Sveinbjörn Hjálmarsson

DAGUR ÍSLENSKS PRENTIÐNAÐAR

FRÆÐSLA OG SKEMMTAN

– Eftir Inga Rafn Ólafsson

Stjórn prenttæknisviðs IÐUNNAR ákvað að halda Dag prentiðnaðarins og leitaði samtarfs við Grafíu og Samtök iðnaðarins um framkvæmdina.

Boðið var upp á hláturjóna og er óhætt að það hafi ekki verið skeifa á neinum eftir þann tíma.

Í framhaldinu voru þau Hrönn Magnúsdóttir, Rakel Pálsdóttir, Hjörtur Guðnason, Stefán Hrafn Hagalín og undirritaður skipuð í starfshóp. Dagsetning var ákveðin 6. febrúar. Á fyrstu fundum undirbúningshópsins reyndist mikill áhugi á að leita eftir hugmyndum frá hinum almenna félagsmanni og því var send út vefkönnun. Viðtökur voru vonum framar og heilmikið efni skilaði sér til að móða úr. Í samráði við atvinnurekendur var ákveðið að dagskráin hæfist kl. 15 á föstudeginum 6. febrúar og samkomulag var um að vinnudegi lyki fyrr þennan dag svo allir starfsmenn gætu tekið þátt. Sem gaf svo góða raun að í einhverjum tilfellum komu nær allir vinnufélagarnir.

Dagskráin var þannig skipulögð að kl. 15 hófust stuttir fyrirlestar, og skildi enginn vera lengri en 25 mínútur. Línurar voru fjórar; tölvunámskeið, handverk og hönnun, bland í poka og tækni framfarir.

Fjórir birgjar, Gunnar Eggertsson, Nýherji, Hvítlist og Kjaran, höfðu komið sér fyrir inni í sal þar sem þeir kynntu

sínar vörur.

Að loknum fyrirlestrum kl. 18 hófst skemmtidagskráin, Georg Páll, stjórnarformaður IÐUNNAR, ávarpaði samkomuna, Jakob Viðar trúbador tók því næst lagið og að lokum var Ari Eldjárn með uppistand.

Þátttaka í degi prentiðnaðarins var með allra besta móti og fór fram úr björtustu vonum. Talið er að milli 250 og 300 manns hafi komið í Vatnagarðana. Að sjálfsgöðu var margt sem betur hefði mátt fara en unnið hefur verið úr endurmati sem sent var eftir viðburðinn.

Nú þegar hefur verið ákveðið að halda prentdaginn þann 5. febrúar 2016. Skipulagning er hafin og undirbúningshópur skipaður. Við ætlum okkur að gera enn betur, en það tekst ekki nema með þátttöku ykkar.

Fjór á kaffistofnu. Þórhallur Jóhannsson, Jóhann Larsen, Arnór Guðmundsson, Vilberg Sigtryggsson og Jóhann Kristjánsson, Guðmundur Gíslason stendur hjá þeim félögum.

Ritun, útgáfa og prentun; Einar Kárason, Egill Jóhannsson, Guðrún Hafsteinsdóttir og Þorgeir Baldursson.

Bara gaman. Ólafur Stolzenwald, Hólmfríður Benediktsdóttir og Sveinbjörn Hjálmarsson.

Guðmundur Árnason, Guðmundur Gíslason, Arnar Guðmundsson, Heimir Óskarsson, Hrefna Stefánsdóttir og Hólmfríður Benediktsdóttir.

Sigurður Jóhannsson, Sesselja Þórunn Jónsdóttir og Steven Haig.

Katrín Jónsdóttir með dóttur sinni.

Kennarar og fagmenn á sýngarsvæðinu; Svanhvit Stella Ólafsdóttir, Ásta Lorange, Hallfríður Blöndal, Axel Gunnarsson, Þórdís Einarsdóttir og Jón Sandholt.

Dagný Lilja Snorraddóttir, Gréta Ösp Jóhannesdóttir, Gunnar Þór Arnarson.

Í hönnunar og handverkshlutanum var sjálfur Goddur mættur til leiks.

Grafía

– stéttarfélag í prent- og miðlunargreinum

Eftir Georg Pál Skúlason

Á aðalfundi félagsins í apríl 2015 var samþykkt nýtt nafn, Grafía – stéttarfélag í prent- og miðlunargreinum. Það er ekki léttvæg lagabreyting, hjá stjórn og trúnaðarráði, að leggja til nafnabreytingu og alveg ljóst að það er gert að vandlega athuguðu máli.

Lengi hefur verið rætt um að breyta nafni félagsins. Nafnið, Félag bókagerðarmanna, þótti ekki höfða vel til þeirra sem útskrifast af upplýsinga- og fjölmiðlabrautum, m.a. Tækniskólans og úr Listaháskólanum, en einnig þykir nafnið ekki endurspeglar nægilega vel á hvaða vettvangi félagsmenn starfa því bókagerð er aðeins hluti starfa í prent- og upplýsingaiðnaði.

Í sviðsmyndavinnu sem unnin var árið 2014 varð ljóst mikilvægi þess að félagið væri opið fyrir breyttu landslagi sem fyrir prentiðnaðinum liggur og mikilvægi þess að nafn félagsins kallaðist betur á við áherslur í greininni.

Starfssvið félagsins er nokkuð vítt og fjölbreytt og því erfitt um vik að finna gott íslenskt nafn sem spannar það allt á augljósan hátt. Íslensk orð hafa tilhneygingu til að vera mjög gegnsæ sem getur flækt málið þegar finna þarf félaginu nýtt nafn sem spannar breitt svið.

Þá getur verið gott að leita út fyrir landsteinana.

Orðið grafía er sótt í forngrísku og dregið af sagnorðinu gráphō („ég skrifa“). Það er náskylt orðum sem löngu eru orðin íslendingum munntöm og tengjast starfssviði félagsins: *Grafík*, *grafískur hönnuður*, *grafíklísi*, og svo auðvitað *Grafíska sveinafélagið*. Þannig tengist nafnið starfssviðinu á traustan og auðskilinn hátt. Orðið er auðframbærlegt og fellur vel að beygingarkerfinu;

Grafía um Grafíu frá Grafíu til Grafíu

Það er léttleiki yfir nafninu, en jafnframt stafar vissum virðuleika af grískum upprunum.

Undirtitillinn, „stéttarfélag í prent- og miðlunargreinum“, tekur síðan af allan vafa um á hvaða sviði félagið starfar, og að um stéttarfélag er að ræða. Sem er auðskiljanlegt gagnvart almenningi og opinberum skjölum, þó í daglegu tali félagsmanna og þeirra sem félagið þarf að hafa samskipti við, muni „Grafía“ duga, og allir vita við hvað er átt.

AÐDRAGANDI

Nafnið Grafía kom helst til greina þegar nafnasamkeppni var haldin árið 2002, tillögu að nafninu á Ólafur Emilsson fyrrum formaður HÍP og starfsmaður FBM. Leitað var álíts Íslenskrar málstöðvar og voru viðbrögðin jákvæð. Einnig var leitað til Þorgeirs Tryggvasonar vegna undirbúnings tillögunnar. Við stofnun Félags bókagerðarmanna á sínum tíma var heit umræða um nafnið. Þeir sem komu að undirbúningi sameiningar félaganna; Hins íslenska prentarafélags,

Bókbindarafélags Íslands og Grafíska sveinafélagsins, árið 1979, gátu ekki hugsað sér að nafn eins félags sem var aðili að sameiningunni yrði ofaná. Það hafði tekið mörg ár að sannfæra félög sem störfuðu innan prentiðnaðarinnar um að sameinast, nú var því marki náð og ófært að láta nafngift á nýtt sameinað félag valda úlfúð eða setja sameininguna í uppnám og fallist var naumlega á nafnið Félag bókagerðarmanna, í minni pokann lét nafnið Grafíska stéttarfélagið. Aftur bar endurnefningu á góma þegar grafískir hönnuðir komu inn í félagið árið 2000. Árið 2002 efndi trúnaðarráð til nafnasamkeppni meðal félagsmanna og nefnd sem fór yfir niðurstöður úr þeirri samkeppni leist best á nafnið Grafía.

Eins og nefnt er hér á undan var heitið Grafíska stéttarfélagið það nafn sem var í 2. sæti þegar nafnið Félag bókagerðarmanna var valið á sínum tíma af sameiningarnefndinni. Norrænu félögin sem starfa á sama vettvangi og Grafía heita flest nöfnum sem fela í sér grafía, graphic og afleidd nöfn. Nú er svo komið að Grafía er eina grafíska félagið sem er sjálfstætt starfandi en hefur ekki orðið að deild innan annars „yfirfélags“ eins og hafa orðið örlög kollega okkar í löndunum í kring. Það hefur gerst af því að fjöldi félagsmanna innan prentiðnaðarinnar hefur dregist saman víða í Evrópu og sama þróun mun verða hér. Nýtt nafn mun eitt og sér ekki tryggja að fleiri gangi í félagið, en getur hugsanlega höfðað til fleiri en hingað til. Stefnt er að því að kynna félagið meðal breiðari hóps en hingað til þegar við höfum fengið nýtt einkennismerki.

SAMKEPPNI UM NÝTT EINKENNISMERKI

Nú stendur yfir samkeppni um nýtt einkennismerki (logo) fyrir Grafíu. Það verður spennandi að sjá hvaða tillögur koma fram og mikilvægt er að vanda val merkisins sem mest má, því að það verður órjúfanlegur hluti nafnsins og stendur um ókomin ár. Því var leitað eftir samstarfi við Hönnunarmiðstöð Íslands vegna samkeppninnar og reglur þeirra gilda við val eins og í öðrum samkeppnum sem miðstöðin stendur að. Dórnafnd er skipuð með eftirfarandi hætti: Þrír af Hönnunarmiðstöð og tveir af Grafíu, allt fagmenn. Eftirtalin skipa dórnafndina: Halldór Þorsteinsson, grafískur hönnuður og George Kristófer Young, prentsmiður, tilnefndir af Grafíu, Agga Jónsdóttir, grafískur hönnuður, Einar Geir Ingvarsson, grafískur hönnuður og Edda V. Sigurðardóttir, grafískur hönnuður, tilnefnd af Hönnunarmiðstöð.

Tillögum skal skila í lokuðu umslagi merktu dulnefni í Hönnunarmiðstöð Íslands, Vonarstræti 4b, 101 Reykjavík, fyrir kl. 13, fimmtudaginn 14. janúar 2016. Í umslaginu skal vera annað lokað umslag merkt dulnefni en inni í því þarf rétt nafn hönnuðar, heimilisfang og sími að koma fram. Nánari upplýsingar á www.fbm.is og honnunarmidstod.is Niðurstöður verða kynntar á Degi prentiðnaðarinnar föstudaginn 5. febrúar 2016 í IÐUNNI.

BÓKIN Í RAFHEIMI

– ER ÁSTÆÐA TIL AÐ ÓTTAST EÐA FAGNA – Eftir Egil Jóhannsson

Víðast hvar erlendis hefur hægst verulega á þeirri gríðarlegu aukningu sem einkenndi sölu rafbóka á árunum 2008-2012 og má jafnvel víða sjá samdrátt á undanförunum misserum. Engilsaxneski markaðurinn hefur skorið sig úr hvað markaðs-hlutdeild varðar, en í bæði Bandaríkjunum og Bretlandi hefur hlutdeild rafbóka af heildarþókbókamarkaði náð vel yfir 20%, sem er langtum meir en við þekkjum víðast hvar annars staðar. Á Norðurlöndunum er þetta hlutfall hvergi yfir 5-7%, en er reyndar nokkuð misjafnt eftir tegundum bóka. En við sjáum svipaða þróun í N-Evrópu, þar sem verulega hefur hægt á vextinum og ljóst að allar fregnir um ótímabært andlát prentaðra bóka reyndust vægast sagt ónákvæmar. Eðli málsins samkvæmt klórar útgáfubransinn sér í skallanum og veltir fyrir sér hvers vegna hægt hefur á vextinum. Sjálfsgagt er ýmsu um að kenna, ef svo má að orði komast, en ekki einhver ein einföld ástæða.

Rafbókamarkaðurinn og vöxtur hans hefur ekki síst verið leiddur áfram af tækjaframleiðendum og hugbúnaðarissum, en ekki af bókabransanum sjálfum enda völdin að miklu leyti tekin úr höndum þeirra sem í bransanum eru og voru og færð í hendur öðrum, mörgum til mikillar armæðu. En hvort að metnun hafi átt sér stað skal ég ekki segja, en ljóst að búið er að selja gríðarlegt magn lesbretta, spjaldtölva og snjallsíma sem hægt er að nota við lestur bóka. Eru kannski lesendur gærdagsins farnir að gera allt aðra hluti á tækjunum sínum? Eða þeir sem höfðu áhuga á því að lesa bækur af skjá búnir að kaupa sér tæki, en erfiðlega gangi að sannfæra „fjöldann“ um að leggja frá sér prentaðar bækur og snúa sér að rafbókum? Sjálfur hef ég ítrekað reynt að lesa bækur, bæði af Kindli og spjaldtölvu, en játa að þrátt fyrir alla praktik, hvað pláss og annað varðar, þá hef ég ekki nennt í nokkur ár að lesa rafbók og kýs heldur að ferðast með prentaðar bækur milli landshluta eða landa frekar en að hafa þetta í spjaldtölvunni sem þó er alltaf með í för.

Vissulega má segja að hinn íslenski rafbókaveruleiki sé í ýmsu tilliti á eftir því sem við höfum séð erlendis en þar telst kannski tvennt helst til í mínum huga. Rafbókamarkaðurinn erlendis hefur ekki síst verið drifinn áfram af tveimur stórum bandarískum fyrirtækjum sem til þessa hafa lítinn áhuga sýnt Íslandi, en Amazon og Apple hafa hvort í sínu lagi kynnt til leiks bæði hugbúnað og tæki sérhönnuð til þess að einfalda notkun á rafbókum. Að selja íslenskar rafbækur í gegnum þau kerfi hefur ekki staðið íslenskum útgefendum til boða nema í gegnum krókaleiðir eða á slíkum viðskiptakjörum að okkur hefur nánast verið gert ókleift að stunda viðskipti á þeim afarkostum og því fáir útgefendur viljað ríða á vaðið. Og í öðru lagi er það smæð markaðarins. Að hefja rafbókaútgáfu af einhverri alvöru kostar peninga, að útgefendur beinlínis fjárfesti í þessum þætti útgáfunnar. En eins og flestir í þessum bransa gera sér grein fyrir þá er fjárfestingargeta íslenskrar bókaútgáfu nánast engin umfram kjarnastarfseminu og því flestum útgefendum erfitt að binda peninga í rafbókagerð og útgáfu á sama tíma og þeir þurfa

að hafa sig alla við til þess að sinna kjarnastarfseminni. Í þessu sambandi er rétt að nefna að aðkoma hins opinbera hefur nánast ekki verið nein, utan þess að Þróunarsjóður námsgagna hefur styrkt einstaka verkefni sem allur gangur hefur verið á hvort komið hafi út í kjölfar styrksins. Erendis, og þá fyrst og fremst á öðrum málsvæðum en þeim allra stærstu, hafa stjórnvöld lagt útgefendum til fjármagn gagngert til þess að hraða rafbókavæðingu.

Það eru um 4 ár síðan rafbókaútgáfa hófst á Íslandi að einhverju marki og í dag eru fáanlegir nokkur hundruð titlar á rafbókarformi á íslensku, sem ég held að verði að teljast þokkalegt miðað við hversu erfiður og lítill þessi markaður hefur verið frá upphafi. Til þess að setja þennan fjölda í eitthvað samhengi má nefna að samkvæmt Bókatiðindum síðasta árs kom út 71 íslenskt skáldverk á prenti, og eru inni í þeirri tölu endurútgáfur, en mér hefur sýnst útgefnar rafbækur hafa verið þetta á bilinu 50-100 á hverju ári undanfarin 2-3 ár. Það breytir þó ekki þeirri staðreynd að ég tel að skortur á framboði rafbóka hafi að einhverju leyti haft hamlandi áhrif á eftirspurnina. Ég er þeirrar skoðunar að eftirspurnin muni aukast með auknu og fjölbreyttara framboði, og má nefna hér að við á Forlaginu höfum einsett okkur að fjárfesta töluvert meira í rafbókaútgáfu og gerð en öll excel-skjöl segja okkur að gera, í þeirri viðleitni að auka og breikka úrvalið, og erum þá ekki síst að horfa til eldri bóka. Ef okkur tekst að auka tiltrú markaðsins á rafbókum og rafbókamarkaðnum þá held ég að við getum dregið fleiri að, og þá vonandi líka nýja lesendur, enda rafbókamarkaðurinn ekki síst í mínum huga hugsaður til þess að draga að nýja notendur eða lesendur sem því miður fara alltaf fækkandi, þ.e.a.s. kaupendum bóka.

Að lokum held ég að framtíðin sé alveg þokkalega björt. Við sjáum fram á töluverðar breytingar, bæði erlendis og ekki síst hérlendis á næstu mánuðum og misserum. Ég hef nákvæmlega engar áhyggjur af þessum breytingum og tek þeim fagnandi - en er þó alls ekki í þeim hópi sem heldur að prentaðar bækur hverfi. Mögulega og líklega tekur útgáfu-markaðurinn breytingum, en þá er það verkefni okkar sem að honum koma að laga okkur að honum, en við verðum auðvitað að gæta varúðar og ana ekki út í neina vitleysu. Og eins og ég nefndi hér fyrst þá held ég að skortur á fjármagni verði kannski það sem verði okkur helst að happi, við höfum einfaldlega ekki efni á því að ana hugsunarlaust í eitthvað sem við kunnum ekki á.

Erindi Egils Jóhannssonar, formanns Félags íslenskra bókaútgefenda og framkvæmdastjóra Forlagsins, á málþingi um stöðu bókarinnar í rafheimi, sem haldið var í samstarfi Rithöfundasambands Íslands, Félags íslenskra bókaútgefenda, Hagþenkis, Landsbókasafns Íslands, Borgarbókasafns, Miðstöðvar íslenskra bókmennta og Reykjavíkur Bókmennta-borgar UNESCO, í Þjóðminjasafninu 2. október 2015.

FRAMTÍÐ MIÐLUNARSTARFA

– Eftir Inga Rafn Ólafsson

Ráðstefnan Framtíð miðlunarstarfa var haldin á Grand hóteli og í Tækniskólanum 22. og 23. október síðastliðinn. Ráðstefnan var samstarfsverkefni IÐUNNAR fræðsluseturs og EGIN.

Anders Mosumgaard formaður EGIN og Hildur Elín Vignir framkvæmdastjóri IÐUNNAR fræðsluseturs settu ráðstefnuna. Anders þakkaði IÐUNNI samstarfið og lýsti ánægju sinni með þema ráðstefnunnar. Hildur þakkaði að sama skapi EGIN fyrir að gefa IÐUNNI færi á að halda ráðstefnu með þeim. Í hennar máli kom fram að nafni prenttæknisviðs var nýlega breytt í prent- og miðlunarvið. Ljóst sé að störfín í prentiðnaði eru að breytast og færast nær störfum í miðlunargreinum. Það væri því mikilvægt fyrir IÐUNA að vera í góðu samstarfi við erlenda aðila. Að loknum ávörpum Hildur og Anders tók Ingi Rafn Ólafsson sviðsstjóri prent- og miðlunarviðs við fundarstjórn.

Fyrst á mælendaskrá var Eyrún Magnúsdóttir blaðamaður á Morgunblaðinu. Erindi hennar nefndist **Er pappírinn dauður?**

Þrátt fyrir allt tal um netvæðingu skiptist auglýsingafé á eftirfarandi hátt milli miðla: **37,4% í prentun 12,3 á vef, 29,7 á sjónvarp 15,4 í útvarp. Lesendur að Fréttablaðinu er um 50,1% og að Morgunblaðinu u um 29%.**

En af hverju les fólk dagblöð enn? Allt efni sem í þeim er er aðgengilegt á vefmiðlum. En grunn uppspretta fréttana er engu að síður úr dagblöðum. Það er gríðarleg áskorun fyrir útgefendur og blaðamenn að búa til miðla sem bera sig fjárhagslega. Lesendur hafa hingað til ekki viljað borga. Hver er svo munurinn á því sem er birt á netinu og á prenti? Net og prent getur unnið ágætlega saman. Dagblöð birta oft að nánari um-fjöllun sé til staðar inn á vef

Anders Mosumgaard formaður EGIN setti ráðstefnuna.

HVAÐ ER EGIN?

EGIN er skammstöfun fyrir European Graphic/Media Industry Network, það er samstarfsvettvangur atvinnulífs og fræðslustofnana í prent- og miðlunargreinum í Evrópu. Það var árið 1990 sem EGIN var stofnað með það að leiðarjosi að leiða fagfólk í prentiðngreinum víða að úr Evrópu til samstarfs. All mörg Evrópu-verkefni hafa verið unnin á vettvangi EGIN. Einnig hafa félagar innan EGIN unnið saman að verkefnum í miklum mæli. Það var mikill happafengur fyrir Prenttæknistofnun og síðar IÐUNA að fá inngöngu í EGIN. Margir erlendir kennarar og fyrirlesarar verið sóttir í gegnum það netverk. Að jafnaði eru tveir fundir hjá EGIN á ári víðs vegar um Evrópu. Sviðsstjóri prent- og miðlunarviðs IÐUNNAR situr í stjórn EGIN fyrir hönd Grafíu og Samtaka iðnaðarins.

Seinni dag ráðstefnunnar unnu nemendur og aðrir þátttakendur ráðstefnunnar að því að greina erindi fyrri dagsins.

Eyrún Magnúsdóttir blaðamaður svarar fyrirspurn í pallborði.

Erik Stevens formaður stjórnar GOC í Hollandi hélt áhugavert erindi.

Tommy Anderson, forseti Uni Graphical & Packaging Global Union, sat fyrir svörum í pallborði.

miðilsins og að sama skapi eru dægurfréttir sem birtast til dæmis í helgarblöðum oft settar að litlu leyti inn á vef til að vekja áhuga og athygli. Óþarfi sé að horfa með söknudi á að dagblaðaútgáfa minnki, frekar eigi að horfa til framtíðar og finna út hvernig eigi að vekja áhuga lesenda og auglýsenda þannig að hvor um sig vilji eyða fjármunum í þá miðla. Erfitt er að sjá hvað framtíðin ber í skauti sér. Vikublöð hafa heldur sótt í sig veðrið í stað dagblaða. Nýrri miðlar hafa farið í dýpri fréttaskýringar og leggja áherslu á að vera frjálisir og óháðir. Valmöguleikum hefur mikið fjölgað að undanförunu og neytendur eru í mörgum tilfellum orðnir þreyttir. Það gæti verið sóknarfæri fyrir dagblöð að þú getir lesið þau án þess að vera truflaður með tölvupósti, Facebook eða öðru. Alla vega eru dagblöðin ekki dauð ennþá.

Næstur tók til máls Jan Vermoesen frá Mediarte í Belgíu hann nefndi erindi sitt **Hvernig er hægt að lifa af í heimi miðlunar?** Starfsmönnum í kvikmynda- og sjónvarpsiðnaði hefur fækkað

milli ára í Belgíu, á sama tíma hefur fjölgað þeim fyrirtækjum sem greiða fyrir slíka þjónustu. Þetta bendir til aukinnar verktöku. Meðalaldur starfsmanna er 37 ár og 76% fyrirtækja hafa færri en 5 starfsmann. Karlmenntu eru um 60% starfsfólks og konur um 40% í sjónvarpsiðnaði, þessi tölfræði snýst hins vegar við í kvikmyndaiðnaði. Starfsöryggi er því harla lítið í þessum greinum en það virðist ekki hafa áhrif á þann fjölda sem er að mennta sig fyrir þessar greinar. Hnattvæðingin stælur áhorfendum og þar af leiðandi verður erfitt um vik að ná í auglýsendur, þar sem flestir þeirra eru á heimamarkaði. Af hverju breytast miðlar? Ný viðskiptamódel -> Hraðar -> ódýrar = efnahagslegt sjálfsmorð. Þjálfun þarf að takast á við nýja tíma og innleiða þarf nýja hæfni. Skólaganga og starfsreynsla eru jafn mikilvægir þættir hjá starfsfólki. Að auki þarf töluverða endurmenntun. Nýir aðilar eru ákafir að hasla sér völl á þessum markaði og þjóðast oft til að starfa launalaust hjá fyrirtækjum.

Mediarte er að skoða hvers vegna meðalaldur starfsmanna

Svo til uppbókað var á ráðstefnunna og gaman að því hversu margir nemendur sáu sér fært að mæta.

Ólafur Sveinn atvinnulífstengill Tækniskóla Íslands og Thomas frá Tækniskólanum í Kaupmannahöfn ræðast hér við.

Stöllurnar Bjargey og Svanhvíta Stella, kennarar við Tækniskólann.

er svo lágur sem raun ber vitni. Vinnuskilyrði eru að öllum líkindum þannig að jafnvægi milli vinnu og einkalífs er harla lítið. Til að halda sér samkeppnishæfum þarf svo T-hæfni þar sem einstaklingur hefur einhverja lykilhæfni sem og að eiga auðvelt með að vinna með öðrum sérfræðingum að sama markmiði.

Þá var komið að Ragnheiði Magnúsdóttur framkvæmdastjóra Hugsmiðjunnar sem nefndi erindi sitt **Samruni vefsins og miðla**. Media er stórt orð. Gríðarmiklar breytingar hafa átt sér stað á undanföllum misserum. Analog útvarp er á útleið sem og línulegt sjónvarp (sjónvarpdagskrá sem horft er á í beinni útsendingu). Nú er líka hægt að leggja fjölmiðli - beaconreader.com til fjármagn sem stuðlar að sjálfstæðri rannsóknarblaðamennsku. Hlaðvörp (Podcasts) eru einnig á hraðri siglingu, þar sem þú getur hlustað eða horft á þau þegar þér hentar. Nýjar miðlunarveitur eins og Spotify og Netflix njóta mikilla vinsælda og læra inn á hegðun notenda. Þú færð ábendingar um hvað þú eigir að horfa á eða hlusta. Internet of things eða Internet hlutanna er á næsta leyti, talið er að um þessar mundir séu um 10 milljarðar tækja tengd netinu og er talið að 99% af öllum búnaði verði nettengdur á næstu árum.

Mikilvægt er að sköpun eigi sér stað í þessum geira og að forritarar og hönnuðir taki höndum saman. Þeir sem munu standa uppi sem sigurvegarar eru þeir sem geta tengt lesendur, áhorfendur og hlustendur saman.

Erik Stevens er stjórnarformaður GOC fræðsluseturins í Hollandi, erindi hans nefndist **Hvar þurfa hæfileikar starfsfólks í miðlunarstörfum að vera í framtíðinni?**

Þegar við hugsum um framtíðina viljum við ekki hugsa um framtíðin geti verið óþægileg. Þegar rýnt er í gögn um framtíðina getur niðurstaðan verið óþægileg. Árlega er gerð könnun í Hollandi meðal prentfyrirtækja og var ein spurningin þetta árið; Hvar liggja megin áherslur fyrirtækisins til framtíðar. Þar kom í ljós að flest fyrirtæki hafa enga stefnu til framtíðar og reka sig bara frá degi til dags. Samfélagið og viðskiptaumhverfið hefur mikið breyst að undanförunu og er stöðugt á hreyfingu. Þetta er mikið vandamál fyrir fyrirtækin

ef þau aðlaga sig ekki að breyttum háttum. Mikilvægt er að prentfyrirtæki tileinki sér nýjungar eins og LEAN, Scrum verkefnastjórnun og nýti hugmyndafræði iðnaðarverkfræði við birgastjórnun svo dæmi séu tekin. Sérfræðingar deyja út í prentiðnaði. Ætlast er til þess að starfsmenn geti leyst fleiri verkefni innan vinnustaðarins og gengið í fleiri störf til að auka sveigjanleika fyrirtækja.

Hjá GOC var ákveðið að skilgreina hvaða verkefni gæti verið inni í prentmiðlunarfyrirtækjum í framtíðinni. Gerðar voru 10 starfslýsingar, það er ekki þar með sagt að þetta séu 10 störf: **Concept manager, Community manager, Web care assistant, Interactive marketer, Content logistics manager, Content logistics engineer, Content engineer, Data journalist, Data visualization-designer, 3D-print designer**

Þetta verkefni var unnið fyrir tveimur árum. Erik sagði að bæta mætti við tveimur atriðum í þessa lýsingu. Einkar mikilvægt væri að geta unnið með fólki í teymum og líka skilja miðlun í hljóð og mynd (audio visual). Mikilvægast er að kenna starfsfólk að læra, af því að nám er eilífðarverkefni (símenntun). Mikilvægt er að halda sér stöðugt á táknum, „að læra meira og meira, meira í dag en í gær.“

Næstur á svið var Atli Fannar Bjarkason ritstjóri og útgefandi Nútímans. Erindi hans nefnist: **Eins manns fjölmiðill**.

Atli lærði grafíska miðlun í Tækniskólanum og var blaðamaður og fréttastjóri hjá Fréttablaðinu. Hann var einnig framkvæmdastjóri Bjartrar Framtíðar. Í ágúst 2014 hóf hann að byggja upp Nútímamann í samstarfi við forritarara. Markmiðið var að búa til miðil sem hann gæti sinnt einn án yfirbyggingar. Nú, rúmu árið síðar, eru heimsóknir komnar í tæplega 100 þúsund á viku.

Öll uppbygging á vefnum var einfölduð. Samfélagsmiðlar séu óspart notaðir til að ýta fréttum að fólki. Þeir skila 85% af heimsóknum. 80% af FB (fésbók). Nýting á tækninni eins og hún er í dag. Atli sagðist greiða um 800 \$ á mánaði fyrir auglýsingar og styrkta hlekk á FB. Markhópurinn er 18-40 ára, 85% af gestum síðunnar eru innan þess aldurshóps. Ef vefurinn á að vaxa og dafna þarf fleira starfsfólk og hefur Atli lagt drög að því. Einnig hefur myndböndum á síðunni fjölgað talsvert eftir að hann hóf samstarf við SKOT.

Þá var komið að Stefáni Hrafni Hagalín hjá Odda sem fræddi okkur um **innanhúsblaðamanninn**.

Stefán er markaðs- og mannauðsstjóri hjá Odda. Hann var lengi vel blaðamaður og var síðar markaðsstjóri hjá Skýrr og Advania.

Í kynningu sinni fór hann yfir það hvernig hann hefur verið sögumaður á samfélagsmiðlum, Facebook og Twitter. Hann hefur náð að fjölga fylgjendum við Odda gríðarlega á Facebook. Á sama tíma hefur hann skorið niður fjármagn til birtinga í sjónvarpi. Stefán hefur einnig notað samfélagsmiðla til að auglýsa eftir starfsmönnum með góðum árangri. Í fyrirlestri sínum fór hann yfir hversu mikilvægt væri að segja skemmtilegar sögur innan úr fyrirtækjum. Oddi auglýsir nú mestmegnis á prenti í blöðum og tímaritum ásamt því að samfélagsmiðlar eru mikið notaðir.

Síðastur á dagskrá var Hjámar Gíslason stofnandi Datamarket, nú Qlik. Hann ræddi um **hvað ef hann væri að stofna fjölmiðil í dag**.

Hjálmur sagði að til að láta vefsíðu ganga í dag þyrftu að vera til staðar 1000 aðdáendur. Þeir koma hlutum áfram. Hægt er að fá framlög, áskriftir, kynningar og auglýsingar og nota netfangalista til kynninga á öðru efni. Þetta geta verið

þematengdar vefsíður, blogg, fréttamiðlar og fleira. Gríðarlegir möguleikar eru í breyttu fjölmiðlalandslagi. Sérhæfðir kimar innan vefsins eru vænlegastir til vaxtar. Þess má geta að Hjálmar fjárfesti ásamt félögum sínum fyrir nokkru í Kjarnanum og er hann þar stjórnarformaður.

Að loknum framsögum sátu fyrirlesararnir og Tommy Anderson, forseti Uni Graphical & Packaging Global Union, fyrir svörum í pallborði.

Hægt er að nálgast fyrirlestra á vef IDUNNAR og www.egin.nl www.idan.is/framtidmidlunar/kynningar

Á seinni degi ráðstefnunnar unnu þátttakendur í hópum um fyrirlestrana sem haldnir voru daginn áður.

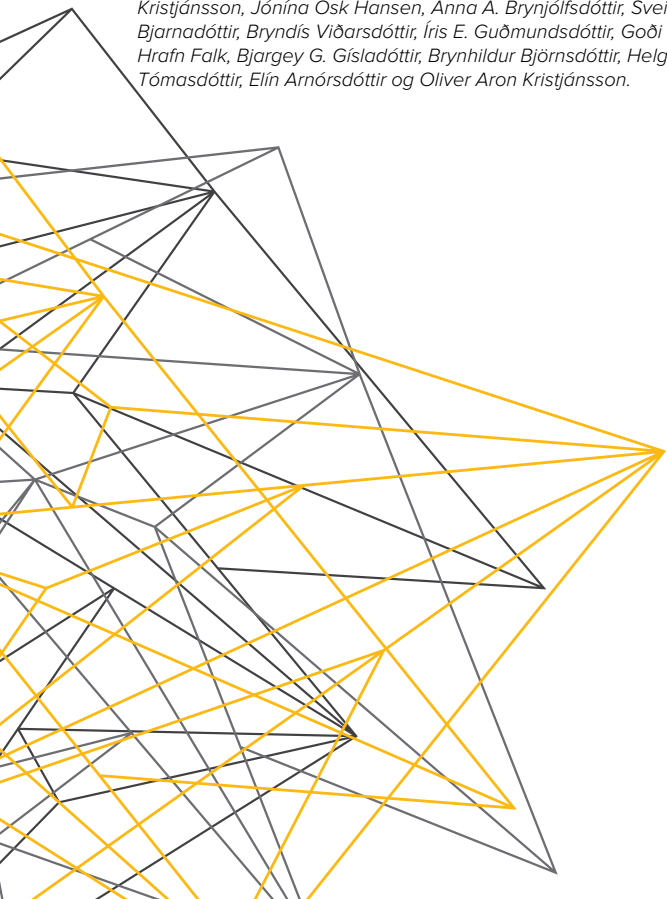
Útskriftarsýning

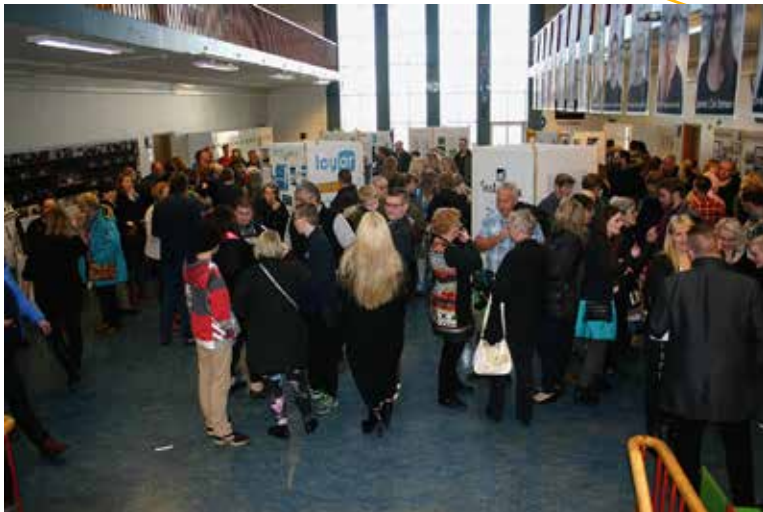
Helga Dögg Reynisdóttir, Jón Sandholt, Hildur Guðmundsdóttir, Svanhvít Stella Ólafsdóttir, Sigurður Óskarsson, Kolbeinn T. Kristjánsson, Jónína Ósk Hansen, Anna Á. Brynjólfsdóttir, Sveiney Bjarnadóttir, Bryndís Viðarsdóttir, Íris E. Guðmundsdóttir, Goði Hrafn Falk, Bjargey G. Gísladóttir, Brynhildur Björnsdóttir, Helga Tómasdóttir, Elin Arnórsdóttir og Oliver Aron Kristjánsson.

Útskriftarnemar í grafískri miðlun héldu útskriftarsýningu laugardaginn 31. október sl. Sýningin í heild sinni fór langt fram úr væntingum nemenda. Mætingin á sýninguna fyrir eina iðngrein af fjórum var glæsileg. Veitingarnar voru flottar og nemendur gætu ekki verið ánægðari með afraksturinn. Sýningin var haldin í húsi Vörðuskóla við Barónsstíg en þar er Upplýsingatækniskólinn til húsa.

Grafísk miðlun/prentsmíð er löggilt iðngrein en alls eru 13 nemendur að útskrifast í lok desember. Nemendur með aðstoð kennara unnu að skipulagi, uppsetningu og markaðssetningu á útskriftarsýningunni. Markmið sýningarinnar var fyrst og fremst að kynna sig og sín verk fyrir fagaðilum innan geirans því nemendur eru í þeim sporum að finna sér námssamning og ljúka sveinsprófi.

31.10 2015

MEIRIHLUTI BÓKATITLA ENN PRENTAÐIR Á ÍSLANDI

Prentstaður íslenskra bóka 2015

Bókasamband Íslands hefur gert könnun á prentstað íslenskra bóka sem getið er í Bókatíðindum Félags íslenskra bókaútgefenda 2015. Fjöldi titla sem prentaðir eru innanlands eru 334 og fækkar um 43 frá fyrra ári og sem hlutfall af heild dregst það saman milli ára rúmlega 7%, er 51,8% í ár en árið 2014 var hlutfallið 59,1% á prentun bókatitla innanlands. Mestu munar þó að margir af söluhæstu titlum ársins eru prentaðir erlendis í ár sem oftast hafa verið prentaðir innanlands.

Heildarfjöldi prentaðra bókatitla er 645 í Bókatíðindunum í ár en var 638 árið 2014 sem er um 1% fjölgun titla milli ára.

Skoðað var hvert hlutfall prentunar innanlands og erlendis er eftir flokkum. Þar kemur fram að stór hluti barnabóka er prentaður erlendis en það er m.a. vegna þess að samþent er algengt í útgáfu barnabóka þar sem prentað er sameiginlega fyrir mörg lönd.

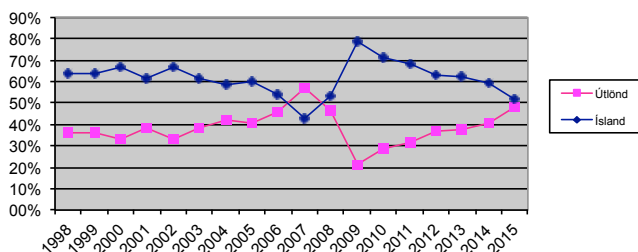
- Fræðibækur, bækur almenns efnis og listir eru alls 153; 90 (59%) eru prentaðar á Íslandi og 63 (41%) prentaðar erlendis.
- Skáldverk, íslensk og þýdd, eru 186; 145 (78%) prentuð á Íslandi og 41 (22%) prentuð erlendis.
- Saga, ættfræði, ævisögur, handbækur, matur og drykkur eru alls 78; 36 (46%) prentaðar á Íslandi og 42 (54%) prentaðar erlendis.
- Barnabækur, íslenskar og þýddar, eru alls 228; 63 (28%) prentaðar á Íslandi og 165 (72%) prentaðar erlendis.

Eftirfarandi listi sýnir fjölda bóka prentaðra í hverju landi og hlutfall af heild, jafnframt eru til samanburðar tölur fyrir árið 2014:

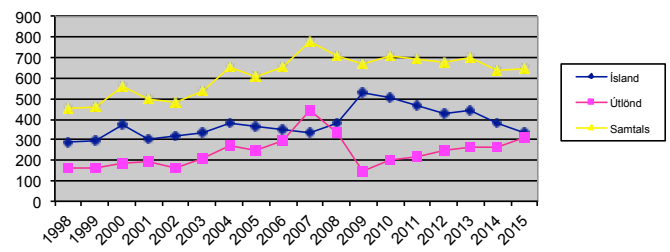
	Fjöldi titla	%
Ísland	334	51,8
Evrópa	230	35,7
Asía	77	11,9
Annað	4	0,6
Samtals	645	100%

2014	Fjöldi titla	%
Ísland	377	59,1
Evrópa	146	22,9
Asía	115	18,0
Samtals	638	100%

Hlutfall prentunar íslenskra bóka 1998 - 2015

Fjöldi prentaðra íslenskra bóka 1998 - 2015

ÁRVEKNI OG AFÞREYING FYRIR ALLAN ALDUR

– Eftir Hjalta S. Kristjánsson

Starfsmannafélag Árvakurs er starfrækt í Hádegismóum og heldur utan um starfsfólk Árvakurs, það er Morgunblaðsins, mbl.is og Landsprents. Við höfum reynt að brydda upp á skemmtilegheitum sem henta öllum, sem getur verið snúið þegar aldurssamsetningin er frá 20 ára til sjötugs. Föstu þættirnir er á sínum stað. Árshátíð er að öllu jöfnu haldin seinni hluta vetrar og jólahlaðborð á aðventunni. Þetta eru tvímælaust stærstu viðburðir ársins og þeir best sóttu. Við reynum að hafa þá lifandi og erum búin að forðast að festast í sama farinum með þá, höfum róterað staðsetningum og tegundum staða. Til að mynda var jólahlaðborðið í fyrra, í fyrsta sinn í nokkur ár, haldið í leigðum sal fremur en á veitingastað og veisluþjónusta fengin til að sjá um veitingar. Við þetta skapaðist mun nánari stemmning og afslappaðra andrúmsloft en ella og varð það til þess að við ætlum að fara sömu leið í ár. Við höldum árlega jólaskemmtun fyrir starfsfólk, börn þess og barnabörn og reynum líka að hafa það með fjölbreyttu sniði. Í fyrra vorum við með piparkökuskreytingar, jólaball árið á undan. Aðrir, til þess að gera fastir þættir, eru haust- og vorfögnuður. Við reynum með þeim að ramma inn sumarið og taka á móti og svo að kveðja sumarstarfsfólkið, en eins og gefur að skilja er það talsverður fjöldi sem þarf til að leysa af hóp reyndra blaðamanna og umbrotsfólks. Við reyndum í fyrsta sinn í fyrra að skapa netta útilegu og/eða útihátíðarstemmningu á vorfagnaði. Við komum okkur fyrir í trjálundi, ekki ýkja langt frá húsnæði fyrirtækisins og tjölduðum öllu til, líka partíjaldinu. Við fengum trúbadora til að spila, grilluðum ham-

borgara og pylsur ofan í mannskapinn og skreyttum allt hátt og lágt. Fólkið sat á vörubrettum og kneypaði öl sem geymt var í fiskikari fullu af ís. Allt eins og á bestu útihátíð. Í tengslum við þessa fögnuði höfum við svo reynt að brydda upp á skemmtilegheitum yfir daginn. Eitthvert skiptið vorum við með kúrekaþema, annað skiptið stóðum við fyrir tiltektardegi þar sem allir kepptust við að gera eins fint á básnum sínum og hægt var, og að sjálfsögðu má móta dómnefndinni. Við höfum einnig, í tvígang, staðið fyrir skrifstofuleikum. Þá leikum við okkur aðeins í hádeginu og keppum í óhefðubundnum íþróttagreinum. Til að mynda Kókosbollarúti og kókpambi, borðtenniskúlnablæstri og spilakasti. Þetta léttir óneitanlega á hversdeginum og skapar skemmtilega stemmningu. Við höfum svo haldið þó nokkur Pub-Quiz. Starfsmannafélagið rekur, ásamt Árvakri, tvö sumarhús sem eru í leigu árið um kring. Þau eru afdrep sem starfsfólk getur fengið í útleigu, yfirleitt án mikils fyrirvara, og eru af mörgum nýtt til skapandi starfa sem og í fríum. Eins og áður kom fram er breitt aldursbil innan fyrirtækisins. Það er mjög nærandi fyrir þá yngri að sækja í viskubrunna þeirra eldri og fyrir þá eldri að sækja í orku og ungæðishátt hinna yngri. Það er jafnframt eitt stærsta vandamálið sem Starfsmannafélagið stendur frammi fyrir, því eins og gefur að skilja er erfitt að gera öllum til geðs þar sem margir koma saman, ekki síst þegar munurinn er þetta mikill á fólki. Þess vegna reynum við að hafa fjölbreytni í fyrirrúmi og standa fyrir atburðum sem gætu hentað sem flestum hópum. Ég vona að starf okkar geti talist ötul og allir finni eitthvað við sitt hæfi í afurðum starfa Starfsmannafélagsins.

jólaball

Það var sannkölluð jólastemning þann 29. desember þegar kyngdi niður jólasnjó í höfuðborginni og umferðin mjakaðist áfram en jólaballið hófst þegar gestir voru komnir í hús.

Leikhópurinn Lotta lék við börnin og var með leikþátt um Rauðhettu og úlfinn. Í framhaldinu var slegið upp jólaballi þar sem jólasveinar mættu á svæðið. Gaman var á ballinu, mikið dansað og sungið. Sveinkarnir fengu krakkana í ýmsa hreyfingu við jólasöngvana og enduðu á að leiða „Allir dansa kónga“ með sínum áherslum á göngulag og annan fíflagang sem búast má við af jólasveinum.

Í lokin fannst eitthvað góðgæti í pokahorninu og fengu öll börnin glaðning áður en þau héldu heim á leið.

jólakaffi

– ELDRI FÉLAGA

Það var jólalegt um að litast sunnudaginn 13. desember og veðrið skartaði sínu fegursta er jólakaffi eldri félaga Grafíu var haldið. Fjölmennt var í jólakaffi í ár, 70 félagsmenn og makar þeirra nutu veitinga og menningar. Jakob Viðar Guðmundsson prentsmiður og prentari spilaði jólalög þannig að allir nutu.

Mikael Torfason rithöfundur las úr bók sinni Týnd í Paradís og Stefán Halldórsson fjallaði um gerð bókar sinnar Öll mín bestu ár og sýndi fjölmargar myndir sem prýða bókina en hún er afrakstur áralangs samstarf hans og Kristins Benediktssonar ljósmyndara. Þeir félagar skrifuðu og mynduðu skemmtanalífið á árunum 1966 – 1979.

Gestir gerðu góðan róm af frammistöðu Mikael og Stefáns.

Stefán Halldórsson

Mikael Torfason

Björn Guðnason, Arnar V. Halldórsson og Sigurður Bjarnason

tvímenningskeppni Grafíu

Verðlaunahafarnir; Guðjón, Kristján, Guðni, Sigurður, Ísak Örn og Rúnar.

Rúnar Gunnarsson og Ísak Örn Sigurðsson sigruðu í tvímenningskeppni Grafíu sem haldin var sunnudaginn 1. nóvember sl.

Sex pör mættu til leiks. Keppt var um rétt til þátttöku á bridgéhátíð Bridgesambands Íslands og einnig voru veitt bókaverðlaun. Í fyrsta sæti urðu Rúnar Gunnarsson og Ísak Örn Sigurðsson með 83 stig, í öðru sæti Guðjón Garðarsson og Kristján Albertsson með 62 stig og í þriðja sæti Sigurður Sigurjónsson og Guðni Ingvarsson með 60 stig. Spilastjóri var Rúnar Gunnarsson.

hraðskákmót

Jón Úlfjótsson, Eggert Ísólffsson og Georg Páll Skúlason

Hraðskákmót Grafíu var haldið sunnudaginn 25. október. Sex þátttakendur mættu til leiks. Eggert Ísólffsson sigraði á mótinu með 8 vinninga af 10 mögulegum. Í öðru sæti var Jón Úlfjótsson með 7½ vinning og í þriðja sæti Georg Páll Skúlason með 7 vinninga.

Tefldar voru 5 mínútna skákir, allir við alla, tvöföld umferð.

golfmót

Verðlaunahafar: Aðalsteinn Örnólfsson, Unnur Sæmundsdóttir, Arnar Olsen Richardsson, Theodór J. Guðmundsson og Tryggvi K. Rúnarsson.

Kristján S. Kristjánsson og Tryggvi K. Rúnarsson.

Miðdalsmótið, golfmót Grafíu – stéttarfélags í prent- og miðlunargreinum fór fram á golfvelli Dalbúa í Miðdal 8. ágúst. Í tilefni þess að 20 ár var síðan mótið hóf göngu sína í Miðdal var haldið sérstaklega upp á það með veglegri verðlaunum og teiggjöf. 29 þátttakendur mættu til leiks.

Keppt var skv. punktakerfi með forgjöf. Einnig var keppt í högggleik án forgjafar um Postillonbikarinn. Eftir kaffiveitingar var keppendum raðað á teiga og hófst mótið kl. 11 undir stjórn Eiríks Þorlákssonar dómara og Georgs Páls Skúlasonar. Allir þátttakendur fengu teiggjöf sem var golfregnhlíf frá Grafíu. Hvítlist var aðalstuðningsaðili mótsins sem og undanfarin ár en Fontana, gufubaðið á Laugarvatni, og Héraðsskólinn á Laugarvatni gáfu einnig verðlaun. Færum við stuðningsaðilum bestu þakkir fyrir stuðninginn. Arnar Olsen Richardsson varð meistari Grafíu. Sigræði í punktakeppninni með forgjöf á 27 punktum í öðru sæti varð Aðalsteinn Örnólfsson með 26 punkta og í þriðja sæti varð Tryggvi Kristinn Rúnarsson með 25 punkta. Skv. reglum mótsins geta aðeins félagsmenn Grafíu hlotið verðlaun í punktakeppninni en gestir geta unnið önnur verðlaun.

Postillon bikarinn, fyrstu verðlaun án forgjafar, hlaut Unnur Sæmundsdóttir á 90 höggum, í öðru sæti varð Aðalsteinn Örnólfsson á 94 höggum og í þriðja sæti varð Tryggvi Kristinn Rúnarsson á 96 höggum, en hann var með besta skor á seinni hring af þeim þremur keppendum sem spiluðu á 96 höggum en hinir voru þeir Konráð Jónsson og Arnar Olsen Richardsson.

Lengsta teighögg karla á 3./12. braut átti Arnar Olsen Richardsson.

Lengsta teighögg kvenna á 3./12. braut átti Unnur Sæmundsdóttir.

Næst hlu á 5./14. braut var Theodór J. Guðmundsson, 2,69 m.

Næst hlu á 8./17. braut var Theodór J. Guðmundsson, 2,12 m.

Auk þess var dregið úr skorkortum og f lestir keppendur fengu verðlaun.

Í mótslok var boðið upp á léttar veitingar sem þátttakendur nutu eftir frábæran og skemmtilegan keppnisdag.

fjölskylduhátíð

– UM VERSLUNARMANNAHELGINA 2015

Fjölskylduhátíð Grafíu og Miðdalsfélagsins var haldin laugardaginn 1. ágúst.

Mæting var á flötina við Þjónustumiðstöðina Setberg kl. 13.30 og farið í ýmsa leiki, t.d. körfubolta, minigolf, handbolta og reipitog og að sjálfsgöðu hinn ómissandi hoppukastala. Einnig var andlitsmálun í boði og allir fengu candiflos, kók og prins að vanda.

Veðrið lék við hátíðargesti og allir skemmtu sér vel og að dagskránni lokinni fóru menn að grilla hver í sínum bústað eða tjaldi.

Fjölmenni var á brennunni um kvöldið, sem hinn víðfrægi brennukóngur Jón Hermannsson formaður Miðdalsfélagsins sá um og leysti vel af hendi og Jakob Viðar Guðmundsson, trúbador og prentari, spilaði undir fjöldasöng.

Flottir karlar

ÚTSKRIFTARÁRGANGUR 1965

– Eftir Guðmund Kristjánsson

Það voru 19 nemar í prentun og setningu og 1 í bókbandi, sem útskrifuðust úr prentdeildinni vorið 1965. Þetta voru 13 setjarar og 6 prentarar og svo var einn bókbindari. Námið tók 4 ár sem skiptist þannig að það voru 4 x 10 vikur í skólanum og afgangurinn var á vinnustað hjá meistara, en það var nú einmitt þrautin þyngri að fá nemapláss, hver sem iðngreinin var. En til þess að fá pláss sakaði ekki að eiga góða að, sem gátu hjálpað upp á með að fá pláss, þekktu einhvern prentara eða einhvern sem þekkti einhvern og hafði tengsl inn í prentsmiðju, það var mikill munur að eiga einhvern að, sem gat rutt manni leiðina í nemapláss. Eftir það varð neminn að standa á eigin fótum, þ.e. hann varð að sýna sig og sanna á vinnustað og í skóla. Þrátt fyrir breytta tækni og að allt umhverfi sé breytt þá hefur þetta ekki tekið miklum breytingum, það er ennþá þessi hemill á fjölgun menntaðra iðnaðarmanna að það er ekki svo auðvelt að fá pláss fyrir lærlinga, ég held að ennþá sé það sama viðkvæðið að það sé svo dýrt að taka nema að forsvarsmenn fyrirtækjanna veigra sér við að taka nema. Nú er það svo að búíð er að stytta þennan tíma niður í 48 vikur

og neminn er búinn að ljúka við 5 annir (það eru 4 annir í dag, en ætlunin er sú að það verði 5 anna nám í skólanum) áður en hann kemur í prentsmiðju, trésmiðju eða hvaða grein aðra sem neminn hyggst leggja stund á, það getur verið auglýsingastofa í okkar greinum, eða hvað sem er, svo fremi að vinnustaðurinn hafi svein í þjónustu sinni, menntaðan í viðkomandi iðngrein.

Annað sem hefur breyst er það að það sem einu sinni var talið gott og öruggt ævistarf, er ekki eins öruggt og það var, það er því eins líklegt að neminn þurfi að söðla um og skipta um starfsvettvang seinna á starfsævinni. Gæti líka verið þannig að unglingurinn taki aðra iðngrein á eftir prentinu eða trésmiðinni í beinu framhaldi af þeirri fyrri. Möguleikar á vinnu ættu að vera meiri.

Í skólanum kynnast menn úr fleiri greinum og komast að því að það eru fleiri iðngreinar en sú sem neminn hafði valið sér, að sumar eru meira spennandi en aðrar, þannig hafa nokkrar iðngreinar orðið tískugreinar í atvinnulífinu, en nú um mörg ár eru það rafiðnaðargreinar.

Fyrirnefndri aðferð, þ.e. að leita til vina og kunningja með að

Útskriftarargangur frá prentdeild Iðnskólans í maí 1965:

Efsti röð: Þorbergur Kristinsson, Sveinbjörn Björnsson, Eggert Vilhjálmsson, Brynjar Örn Bragason, Guðmundur Kristjánsson, Hafsteinn Hjaltason, Reynir Magnússon, Karl Gunnar Gíslason og Jón Áskell Óskarsson.

Miðri röð: Steindór Hálfánarson, Pétur Ágústsson, Gísli Ingólfsson, Ólafur Hlynur Steingrímsson, Hilmar Karlsson, Atli Snædal Sigurðsson, Njáll Sigurjónsson, Þorsteinn Björnsson og Hilmar Bernburg.

Fremsta röð: Guðmundur Einarsson, Einar Jónsson í prófnefnd, Hrólfur Benediktsson í prófnefnd, Olgeir K. Axelsson kennari, Óli Vestmann Einarsson kennari, Óskar Hallgrímsson formaður Iðnfræðsluráðs, Ragnar Guðmundsson í prófnefnd, Gestur Pálsson í prófnefnd og Sigurður Eyjólfsson í prófnefnd.

fá nemapláss, kynntist ég á eigin skinni. Þegar kom að því að áhyggjuleysi æskunnar lyki og að nú tæki alvaran við, því að nú skyldi hugsað til framtíðarinnar og mér sýnt fram á það að nú þyrfti að finna sér vinnu við hæfi til þess að sjá mér farborða. Fyrst var að kanna möguleikana og stungið var upp á hvernig mér litist á að læra prentun og samþykkti ég það, enda vissi ég ekkert hvað prentari gerði, einhvers staðar yrði að byrja. Var því farið af stað með að finna nemapláss til handa undirrituðum eins og svo mörgum öðrum ungum mönnum. Seinna komst ég að því hvaða hringekja fór þarna af stað til þess að finna nemapláss, nema að það fannst og það á undra skömmum tíma.

Þá var verðandi nemi boðaður á fund verðandi vinnuveitanda og fannst það svolítið undarlegt að hann hélt að hann væri að fara að læra að verða prentari, en var þess í stað orðinn lærlingur í setningu og vissi því síður að prentari var samheiti yfir prentun og setningu.

Nú var sem sagt búið að ákveða að taka nemann í nám og farið var með hann á setjarasal og hann kynntur fyrir verkstjóranum og þar með má segja að nú var hafið hið formlega prentnám. Neminn fær sitt pláss í svokölluðum krók, en þar voru tveir menn að vinna.

En í þessum krók blasti við mér stór skúffa með litlum kubbum í litlum hólfum og leist mér ekki meira en svo á þessi ósköp. En svo er þessari heimsókn lokið og haldið skal heim á leið en þannig hagaði til að farið var niður í kjallara og gengið eftir all löngum gangi svo komu útidyr og tröppur í áttina að götunni og var ég þá kominn á rétta braut, var búinn að lenda inni í blýbræðslunni á leið minni út og hugsaði með mér, ja vel byrjar það. Nú var sem sagt hafið fjögurra ára

nám og að loknum fyrsta deginum hugsaði ég 4 ár eða 48 mánuðir, þetta yrði aldrei búið, en annað kom á daginn þessi námstími leið yfirleitt hratt og sveinsprófi var lokið um haustið 1965.

Ég var settur í krók með dönskum manni og hann beðinn um að líta til með mér, en hann sagðist ekkert gera í því, en hann reyndist mér vel, fyrir utan það að hann var svolítið hrekkjóttur.

Það voru margir menn þarna, vél- og handsetjarar og allir voru þeir í eldri kantinum nema við nemarnir. Þegar náminu var lokið þá leit ég í kringum mig og hugsaði að þetta væri nú ekki það, sem ég vildi starfa við það sem eftir væri starfsævinnar. Það er að segja að halda á haka og raða í hann litlum kubbum (það voru stafirnir), en viti menn að 10-15 árum seinna var þessi gamla og góða blý-setning búin að vera og mér hafði verið sagt að prentið væri hið besta framtíðarstarf! En ég lærði á kassann ógurlega og kann enn á hann, alla vega síðast þegar ég kannaði það.

Víkjum nú aftur að upphafinu, þ.e. sjálfu náminu og þá einkum skólagöngunni í IR, en þar hittust aðrir neman, sem stunduðu nám í prentun, þetta var eini skólinn sem hafði verknám í þessum greinum. Okkur var raðað niður í 2 bekki, því að ekki var pláss fyrir nema takmarkaðan fjölda nema í einu í verklegum greinum. Þarna kynntust þessir piltar sem síðan útskrifuðust í maí 1965. En hvað varð af þeim? Það eru 3 látnir, einn er erlendis og það voru 15 sem melduðu sig og mættu á þennan fund sem má segja að sé 100% þátttaka. Hvað hafa þessir menn verið að fást við? Allir hafa unnið við prentvinnslu eða tengd störf í prentsmiðju sem stjórnendur, sölumenn eða fagmenn.

Hópmýnd af sömu „drenjum“ 50 árum síðar.

Fremri röð, sitjandi: Guðmundur Kristjánsson, Pétur Ágústsson, Steindór Hálfánarson, Brynjar Bragason og Guðmundur Einarsson

Aftari röð: Ólafur H. Steingrímsson, Hilmar Bernburg, Hilmar Karlsson, Atli S. Sigurðsson, Njáll Sigurjónsson, Jón Á. Óskarsson, Sveinbjörn Björnsson og Hafsteinn Hjaltason

Teikningunni hér að ofan, sem er eftir Meistara Jóhannes S. Kjarval er fyrst og fremst ætlað að gleða augu lesenda Prentarans, en við viljum jafnframt með myndinni vekja athygli félagsmanna á því að blaðið vill gjarna birta myndir eftir félagsmenn. Þeir sem áhuga kunna að hafa eru beðnir að snúa sér til skrifstofu félagsins.

Nýr Prentari — nýtt blað

Í allri umræðu um stofnun Félags bókagerðarmanna var ævinlega gert ráð fyrir því að við sameiningu félaganna 3ja gæfust stóruknir möguleikar á því að auka útgáfustarfsemina.

Það er óhagganleg staðreynd að aukið upplýsingastreymi til félagsmanna er forsenda þess að virkni aukist í félaginu og að félaginu takist að verða öflugt í baráttunni fyrir bættum lífskjörum.

Það er nú einlægur ásetningur okkar sem störfum í stjórn FBM að auka þetta upplýsingastreymi til félagsmanna og skal það m. a. gert með því að auka útgáfu „Prentarans, málgagns FBM“.

Eins og félagsmenn GSF og HÍP rekur minni til var komin allgöð regla á útgáfu svokallaðra „Félagsbréfa“.

Það er mat okkar að félagsbréfin hafi gefist vel og að þau hafi þjónað vel tilgangi sínum. Engu síður er nú ákveðið að hætta útgáfu þeirra en þess í stað er ákveðið að gera tilraun til þess að gefa Prentarann út mánaðarlega og að hann taki þannig yfir útgáfu félagsbréfa og flytji félagsmönnum ferskar fréttir af gangi mála.

Til þess að Prentarinn megi þjóna tilgangi sínum er nauðsynlegt að félagsmenn skrifi í hann og komi á framfæri þeim hugmyndum og spurningum sem eru að brjótast með þeim. Ekki er nauðsynlegt að menn skrifi langar greinar til þess að koma skoðunum sínum á framfæri og í mörgum tilvikum eru mál þannig vaxin að nægja ætti að hafa samband við skrifstofuna og hún mundi síðan koma því áleiðis í blaðið, við viljum hvetja alla félagsmenn til að taka þátt í uppbyggingu blaðsins og gera það að lífandi umræðuvettvangi.

Eitt af því sem reynt verður að leggja ríka áherslu á í blaðinu auk hinna félagslegu þátta eru tæknimálefni. Það verður reynt að birta greinar í hverju blaði um nýjungar í tækninni jafnframt sem leitast verður við að fjalla um þær félagslegu afleiðingar sem oft og iðulega eru samfara tækninýjungum.

—mes.

prentarinn

MÁLGAGN FÉLAGS BÓKAGERÐARMANNA

1.-1.'81

Á að breyta breytinganna vegna?

– Eftir Hrönn Jónsdóttur

Eftir sameiningu félaganna 3ja, Bókbindarafélags Íslands, Grafíska sveinafélagsins og Hins íslenska prentarafélags í Félagi bókagerðarmanna árið 1980 var ákveðið að sameina upplýsingastreymið og stórauka möguleika á útgáfu með einu félagsblaði í stað 3ja. Í fyrsta tölublaði málgagns sameinaðra félaga var nafn félagsblaðsins birt; Prentarinn, málgagn Félags bókagerðarmanna. Þar kom fram hvernig blaðið ætti að halda uppi upplýsingastreymi til félagsmanna, bæði til að auka virkni í félaginu og til að efla félagið í öflugri baráttu sinni fyrir bættum lífskjörum. Auk þess sem blaðið átti að efla félagslega þætti til tæknimálefna. Í raun hefur blaðinu verið haldið úti með þessum formerkjum þó það sé erfitt að fylgja eftir tækninýjungum þegar útgáfan er aðeins einu sinni á ári. Auk þess eru birtar fréttir af því sem er að gerast innan félagsins.

Nú eru liðin 35 ár síðan stefna stjórnar um tilgang blaðsins var birt. Eins og félagsmenn vita, hefur félagið tekið upp nýtt nafn sem samþykkt var á síðasta aðalfundi. Svo þá má velta fyrri sér hvort málgagnið okkar eigi að fara í naflaskoðun og íhuga sinn tilgang. Hvort félagsmenn hafi enn áhuga á að fá blaðið, hvort það ætti að endurskoða innihald þess og jafnvel hvort breyta ætti nafninu sem félagsblaðinu okkar var gefið fyrir nær 129 árum (1. tbl. Prentarans kom út 10. mars 1887). Síðan má einnig velta fyrir sér hvort leyfa eigi blaðinu að halda sinni sérstöðu áfram með útgáfu einu sinni á ári.

Áhugavert væri að heyrja frá félagsmönnum um þessa blaðaútgáfu því að þetta er jú félagsblaðið okkar og það erum við sem eigum að móta það. Félagsstarf hefur ekki breyst í gegnum árin. VIÐ ERUM FÉLAGSSTARFIÐ. Það er því mikilvægt að við mótum það.

Hægt er að hafa samband við ritstjóra eða skrifstofu félagsins til að koma á framfæri ábendingum, sem væru vel þegnar.

1.maí

Svipmyndir frá hátíðahöldunum í Reykjavík. Hátíðarkaffi Grafíu var á Stórhöfða 27 í samvinnu við MATVÍS og Rafiðnaðarsamband Íslands

VESTUR Í DALI

SKEMMTIFERÐ ELÐRI FÉLAGA

– Eftir Stefán Ólafsson

Kátína við langeldinn í skálanum (tilgátuhúsinu) á Eiríksstöðum.

Konráð Beck, Erling P. Ólafsson og Sæmundur Árnason spekingislegir á hlaðinu í Sælíngsdal en Kristján Bergþórsson fylgist með bílunum.

Hin árlega skemmtiferð eldri félaga Grafíu og maka þeirra var farin fimmtudaginn 13. ágúst 2015. Lagt var í hann frá Umferðarmiðstöðinni í Vatnsmýrinni kl. 9 á fallegum síðsumarsmorgni og ferðinni var heitið vestur í Dali, á sögu svið Laxdælu og Sturlungu, en fá landsvæði státa af jafn ríkulegri sögu.

Ekki var staðar numið fyrr en í þjónustumiðstöðinni í Borgarnesi, sem til skamms tíma hét Hyrnan, kaffið þar er rómað og þá ekki síður bráðnauðsynleg salernisaðstaðan. Og áfram var ekið sem leið lá um uppsveitir Borgarfjarðar að Dalsmynni, um Bröttubrekku eða öllu heldur upp Bjarnardal, um Miðdal og um Bröttubrekku niður í Suðurárdal. Og áfram Vestfjarðaveg, hjá hjúkrunarheimilinu Fellsenda, landnámsjörðinni Erpsstöðum, sem við kynnumst betur seinna, hjá Sauðafelli og Kvinnabrekku.

Gersemar

Árni Magnússon fæddist að Kvinnabrekku í Döllum 1663. Hann nam í Skálholtsskóla og lauk prófi frá Hafnarháskóla 1685. Um aldamótin 1700 var Árni próffessor við Hafnarháskóla og hafði komið sér upp mesta safni íslenskra og norskra handrita sem um gat. Árni kvæntist Mette Fischer árið 1709. Hann var á Íslandi ásamt Páli Vídalín lögmanni 1702 til 1712 að taka saman fræga Jarðabók og manntal sem við þá er kennd. Ástand lands og lýðs var hörmulegt eftir harðindi og hungursneyðir undanfarinna ára. Veturinn 1699-1700 var hroðalegur, kuldar miklir og algjör upplausn víða um land, auk þess sem fiskveiðar brugðust.

Þessi gögn notar Halldór Laxness í Íslandsklukkunni þar sem Arnas Arnæus á í ástarsambandi við Snæfríði Íslandssól. Þar byggir skáldið á klögumálum Magnúsar í Bræðratungu sem sagði Sigríði konu sína hafa átt vingott við Árna. Þó enginn fótur væri fyrir þessu er Árni nú fyrst og fremst unnusti Snæfríðar í huga Íslendinga, þá handritasafnari og loks skýrslugerðarmaður!

Minnstu munaði að safn Árna brynni til kaldra kola í október 1728. Kaupmannahöfn logaði frá miðvikudagskvöldi 20. október fram á laugardagsmorgunn 23. október. Á 60 tímum varð riflega fjórðungur staðarins eldinum að bráð, og þó stærstur hluti safnsins bjargaðist bugaði bruninn Árna sem lést 66 ára að aldri í ársbyrjun 1730.

Ljóðaperlur

Frá Kvinnabrekku ókum við í Búðardal og renndum rúntinn í þessum heimabæ „langömmu heitinnar“ sem Þe lónlí blú bojs gerðu ódauðlega um árið og hjá Leifsbúð, menningarhúsinu við smábátahöfnina í Búðardal, þar er m.a. sýning tileinkuð þeim feðgum Eiríki rauða og Leifi heppna og landafundum þeirra. Við Dalabúð er minnismerki um Jóhannes úr Kötlum, bust eftir Guðmund Elíasson myndhöggvara og við stjórnsýsluhúsið um Sturlu Þórðarson, sem sjálfsgat er að skoða við tækifæri.

Um 10 km norðan við Búðardal ókum við yfir brúna á laxveiðiánni Fáskrúð. Við förum fyrst yfir brúna á ánni Ljá og ökum framhjá minnismerki um Jón frá Ljárskógum á vinstri hönd, en á hægri hönd, ofan vegar, eru Ljárskógar. Þegar

Eins og sjá má var farið að kvölða og kula og raki í lofti þegar við komum á Erpsstaði.

við erum komin framhjá Ljárskógum förum við yfir brúna á Fáskrúð. Vel bílfært er upp með ánni upp að Katlafossum, þó aka verði yfir óbrúaða á, Þverá. Stutt frá Katlafossum er Ljárskógarsel.

Ljárskógar eru landmesta jörð sýslunnar og þar fæddist Jón Jónsson skáld og 2. bassí MA-kvartettsins 28. mars 1914. Mikið var um að vera í æskuheimilinu, en faðir Jóns sinnti ljósmyndun og silfursmíði meðfram bústörfum, auk þess sem hann bæði skaut refi og reyndi fyrir sér í refaræktun, einna fyrstur manna á Íslandi.

Jón frá Ljárskógum orti ljóð og þýddi sem enn eru sungin, en þekktastur er hann fyrir söng MA-kvartettsins með þeim bræðrum Þorgeiri og Steinþóri Gestssonum á Hæli og Jakobi Hafstein frá Húsavík, sem seinna stýrði m.a. Lithoprenti. Þeir fjórmenningar stofnuðu MA-kvartettinn 1932 og nefndu eftir skólanum sínum, Menntaskólanum á Akureyri. Kvartettinn starfaði næstu tíu árin og naut gífurlegra vinsælda og upptökur af söng þeirra hljóma enn.

Jón varð ekki nema ríflega þrítugur að aldri, andaðist á Vífilstöðum 7. október 1945. Sonur hans og Jónínu Kristjánsdóttur er Hilmar Bragi sem við þekkjum best sem matreiðslugúrúinn sem stofnaði og ritstýrði tímaritinu Gestgjafanum.

Jóhannes úr Kötlum, Jóhannes Bjarni Jónasson, fæddist á Goddastöðum í Dölum 4. nóvember 1899, en fluttist um hálfis árs gamall að Ljárskógaseli, þar sem hann ólst upp í „afskekktu heiðarkoti þar sem bókakostur var nú af æði skornum skammti,“ eins og hann segir Matthíasi Johannessen í samtali í Sjónvarpinu 1969.

Inni á Gaffellsheiði neðanverðri, um tíu kílómetrum frá Ljárskógum, er hjáleigan Miðsel eða Ljárskógasel sem var

í byggð frá 1833-1927. Svo langt inni á heiði er vetrarríki mikið, þó gott sé undir bú og þarna ólst Jóhannes úr Kötlum upp. Katlarnir, fossar, hyljir, klettar, stapar og gljúfur, þar sem Jóhannes lék sér barn, eru í ánni Fáskrúð sem á upptök sín langt inni á heiðinni.

Jóhannesar úr Kötlum verður lengst minnst fyrir skáldskap sinn. Hann fékkst alla tíð við ljóðagerð, en samdi auk þess skáldsögur og þýddi og gaf út skáldskap annarra. Ljóðskáldsferill hans nær yfir hálf á öld, og þar er slegið á marga strengi.

Vissulega er Sóleyjarkvæði perla í ljóðagerð Jóhannesar og óneitanlega orti hann svo fyrir munn þjóðarinnar á hátíðastundum 1930 og 1944 að metið var til verðlauna en Jólni koma, þriðja ljóðabók hans, þar sem hann vinnur úr þjóðsögunum um jólasveinana hrekkjóttu, Grýlu og jólaköttinn, mun halda nafni hans lifandi um ókomnar kynslóðir. Frá því að bókinn kom fyrst út 1932 hefur hún verið prentuð um 30 sinnum og myndirnar sem ljóð Jóhannesar og teikningar Tryggva Magnússonar gáfu þessum vættum munu lifa með þjóðinni og keppa við hinn rauðklædda og hvítskeggjaða Santa Kláus.

Svanur bókbindari og heiðursfélagi Grafíu, elstur þriggja barna Jóhannesar og Hróðnýjar Einarsdóttur, heldur úti síðunni johannes.is og þar er gífurlegur fróðleikur sem ausið er af hér. Svanur er fæddur að Hróðnýjarstöðum, uppi í heiðinni, stutt fyrir ofan Ljárskóga.

Og áfram var brunað áleiðis í Sælingsdal.

Baðstofur og saumnálar

Við komuna að Laugum í Sælingsdal tók Valdís Einarsdóttir safnvörður Bygðasafns Dalamanna á móti okkur og rakti

sögu safnsins lítilega og bauð okkur síðan að skoða muni og minjar.

Byggðasafn Dalamanna að Laugum var fyrst opnað almenningi á fyrstu Jörfagleði Dalamanna í nútímastíl, 23. apríl 1977. En það var ekki nóg að safna munum, það þurfti húsnæði undir safnið. Í nýrri álmu Laugaskóla varð til kjallari og þar var fyrsta sýningarrýmið 120m² sem þegar voru fullnýtt og með tíð og tíma hefur Byggðasafnið fengið allan kjallarann til umráða og eru það um 320 m². Þar er sýningarrými safnsins og öll starfsemi.

Af sjálfu leiðir að Byggðasafn Dalamanna safnar fyrst og fremst munum úr Dalasýslu og þeir eru ótrúlega margir í ekki stærra plássi, stærstur er baðstofa frá Leikskálum í Haukadál og saumnál líkast til sá minnsti.

Það kætti ferðalangana að rekast þarna á forlata kík sem Benedikt Pálsson prentari, f. 1838, d. 1904, og einn stofnenda Hins íslenska prentarafélags, mun hafa átt á árum áður. Stutt var í næsta áfangastað okkar, ljúffengur hádegisverðurinn beið okkar einni hæð ofar, í veitingasal Eddu hótelsins á Laugum.

„ . . . ef landið héti vel“

Eftir matinn var ekið í Eiríksstaði í Haukadál en þar fræða leiðsögumenn klæddir að fornum sið gesti um söguna, sýna fornt handverk og muni. Þar eru einnig söguskilti og stytta Nínu Sæmundsson af Leifi heppna Eiríkssyni sem fæddist þar. Fornleifarannsóknir sýndu að á Eiríksstöðum hefði staðið um 50m² skáli á 10. öld. Skálinn hefur verið 4 m breiður, langeldur á miðju á gólfi og 90 sm breið set meðfram veggjum. Veggirnir hafa verið um 1-1½ m að þykkt, hlaðnir úr torfi með undirstöðum úr grjóti. Ólíkt því sem ég hafði ímyndað mér er hér hreint ekkert höfðingjasetur heldur ákaflega einföld bygging og bersýnilega hefur ekki verið búið þar lengi. Tilgátuhúsið, eftirlíking skálans, var vígt árið 2000, 1000 árum frá landafundum Leifs heppna og var stuðst við rústirnar, rannsóknir og fornt verklag. Skálinn er um 100 m vestan við rústirnar.

Eiríkur rauði er án alls efa einhver mesti ribbaldi Íslendingasagna, og er þá langt til jafnað. Í Eiríkssögu segir að Eiríkur rauði og Þorvaldur faðir hans hafi hrakist til Íslands „fyrir víga sakir“. Eiríkur fékk Þjóðhildi og þau hröktust úr

Haukadál vegna vígaferla Eiríks og bjuggu nokkur ár í Öxney. Þar lenti hann enn í vígaferlum og var dæmdur sekur á Þórsnesþingi og fór þá að leita landa í vestri. Eftir þrjá vetur kom hann aftur, sagðist hafa fundið land mikið sem hann kallaði Grænland og „kvað menn það mjög mundu fýsa þangað ef landið héti vel“. Það gekk eftir og 985 eða 986, fluttist Eiríkur alfarinn vestur og fjöldi manns á hæla honum. Væntanlega myndi Eiríkur teljast góður höfundur auglýsinga í dag.

Eiríkssaga er öllum aðgengileg, ef ekki á bók, þá td á <http://www.snerpa.is/net/isl/eirik.htm>

Kýrnar í sæluvímu

Eftirréttinn fengum við á Rjómbúinu á Erpsstöðum. Á meðan við nutum veitinga sögðu ábúendurnir, Helga og Þorgrímur, okkur sögu búans. Frá því Rjómbúið varð til vorið 2009 hafa tugir þúsunda gesta borið þaðan með sér framleiðsluna, ljúffenga osta og rjómaís, íslenskt skyr og skyrkonfekt og sultur, svo eitthvað sé nefnt, og hróðurinn berst víða. Erpsstaðir eru enda einkar vel í sveit settir, Þjóðleiðin vestur á firði er nánast um hlaðið.

Sumarlangt er gestum boðið að líta í fjósið og fylgjast með mjöltum þar sem mannhöndin kemur hvergi nærri. Að sjá slíkt eigin augum í stað þess að lesa um það er mikil opinberun fyrir fyrrum kúarektora. Kýrnar bregða sér makindalega hver af annarri í básinn, fá gómsætan lystauka og mjaltaróbotinn sér um rest. Kannski eins gott, því hverju sinni eru í fjósinu um 60 mjólkandi kýr, en alls eru kýrnar um 80 og aðstaða er fyrir kálfa meðan þeir fá mjólk. Auk þess er í fjósinu 200m² rými fyrir heimavinnslu afurða.

Við brunuðum suður yfir heiðar og voga og staðnæmdumst ekki fyrr en við Umferðamiðstöðina. Þaðan fóru ferðalangarnir hver til síns heima, mettir og mörgu fróðari. Takk fyrir mig.

Heimildir: *dalabyggd.is; Íslenskt ljóðasafn, ritstj. Kristján Karlsson; Íslenskt skáldatal e. Hannes Pétursson og Helga Sæmundsson; johannes.is, Silja Aðalsteinsdóttir; Ljóð Jóns frá Ljárskógum, Steinþór Gestsson valdi; Morgunblaðið; Vegahandbókin; visindavefur.is; Ævisaga Árna Magnússonar e. Mhá Jónsson; ofl.*

Myndir: Sveinn L. Jóhannesson

Hádegisverður á Hótel Eddu í Sælíngsdal.

Þorgrímur Einar Guðbjartsson bóndi á Erpsstöðum fræddi ferðalanga örlítið um búið og framleiðsluvörurnar.

Vinnudagur í Miðdal

Vinnudagur Miðdalsfélagsins og Grafíu var 30. maí og fjölmenni mætti til starfa í Miðdal eins og oft áður.

Hópar klipptu og snyrtu tré við göngustíga, aðrir hópar voru við brúargerð og enn annar hópur reisti nýtt og glæsilegt tjald á steyptri plötu við Setberg, þjónustumiðstöð Grafíu á tjaldsvæðinu.

Tjaldið er um 100 fermetrar og er leigt út til starfsmannafélaga og félagsmanna yfir sumarið og kemur í stað annars tjalds er stóð þarna áður en eyðilagðist í ofsaveðri. Óhætt er að fullyrða að þessi aðstaða sé sú glæsilegasta meðal tjaldsvæða stéttarfélaganna.

Hvað er á döfinni

Á hverju ári er að finna fjölda viðburða sem félagið er með, flestir þeirra eru árlegir og eiga sína fasta daga á meðan aðrir eru aðeins fastsettir á mánuði. Boðið er upp á viðburði þar sem félagsmenn hafa tækifæri að hittast, hvort sem það er yfir kaffibolla, spila bridge eða mæta á aðalfund og taka virkan þátt í félaginu.

Við hvetjum ykkur að vera ófeimin og mæta á viðburði, félagsmenn eru ávallt velkomnir.

- 5. febrúar – Dagur prentiðnaðarins (Merki Grafíu verður afhjúpað)
- Apríl – Aðalfundur félagsins
- 1. maí – Hátíðahöld og kaffisamsæti með félagsmönnum
- Maí – Vinnudagur í Miðdal
- 30. júlí – Fjölskylduhátíð í Miðdal
- 6. ágúst – Golfmót Grafíu
- Ágúst – Ferð eldri félaga
- Október – Bridgemót
- Nóvember – Skákmót
- Desember – Jólakaffi eldri félaga
- Desember – Jólball fyrir börnin

GREIÐSLUR Í LÍFEYRISSJÓÐ VEITA MIKILVÆG RÉTTINDI

Öllu launafólki og þeim sem stunda sjálfstæða starfsemi er rétt og skylt að greiða í lífeyrissjóð. Launþegar eiga að greiða iðgjöld sín til þess lífeyrissjóðs sem stéttarfélag þeirra á aðild að enda byggjast starfskjör þeirra á kjarasamningum stéttarfélaganna. Þeir sem hafa á frjálst val um lífeyrissjóð geta valið í hvaða lífeyrissjóð þeir greiða.

Auk þess að tryggja sjóðfélögum sínum ævilangan verðtryggðan lífeyri veita lífeyrissjóðir sjóðfélögum áfallavernd í formi örorku-, maka- og barnalífeyris. Sameinaði lífeyrissjóðurinn hefur þá sérstöðu að bjóða upp á sérstakar fjölskyldubætur sem hafa þann tilgang að létta undir með nánustu aðstandendum við skyndilegt fráfall. Fjölskyldubæturnar eru greiddar í einni greiðslu við fráfall sjóðfélaga 66 ára og yngri og taka mið af iðgjaldagreiðslum til sjóðsins síðustu 12 mánuði fyrir andlát. Greiðsla vegna fráfalls skerðir á engan hátt rétt sjóðfélaga til annarra greiðslna svo sem maka- og/eða barnalífeyris, heldur er viðbót við þær greiðslur.

Dæmi um fjölskyldubætur vegna fráfalls sjóðfélaga, yngri en 46 ára

Meðalmánaðar-laun sl. 12 mán.	Fjölskyldubætur vegna maka	Fjölskyldubætur v/ tveggja barna	Fjölskyldubætur samtals
300.000	3.672.000*	531.888**	4.203.888
450.000	5.508.000*	531.888**	6.039.888

* Taka verður tillit til að fjárhæðin lækkar um 6% fyrir hvert ár sem sjóðfélagi er eldri en 45 ára við fráfall. Lækkunin verður þó aldrei meiri en 90%

** Fjárhæð miðað við nóvember 2015.

Hverju þarf að huga að við starfslok?

Með reglubundnum greiðslum í lífeyrissjóð öðlast sjóðfélagar rétt á ævilöngum ellilífeyri. Lágmarkslífeyrir skal tryggja að sjóðfélagi fái 56% af meðalævilaunum þegar kemur að töku lífeyris, miðað við 40 ára inngreiðslutíma. Vert er að hafa í huga að allar lífeyrisgreiðslur eru verðtryggðar og fylgja mánaðarlegri breytingu á vísitölu neysluverðs.

Hvenær á að hefja töku lífeyris?

Hægt er að hefja töku ellilífeyris milli 65 og 70 ára aldurs. Einstaklingsbundið er hvenær hentar sjóðfélaganum best að hefja töku lífeyris. Mánaðarleg upphæð ellilífeyris hækkar hlutfallslega eftir því sem upphaf lífeyristöku er seinkað, þó ekki eftir að 70 ára aldri er náð. Að sama skapi lækkar mánaðarleg upphæð ellilífeyris ef taka lífeyris hefst fyrir 67 ára aldur.

Þegar ákvörðun hefur verið tekin um að hefja töku lífeyris þarf að fylla út eyðublað hjá sjóðnum, sem einnig er hægt að nálgast á heimasíðu sjóðsins, lífeyrir.is. Margir eiga rétt í fleiri en einum lífeyrissjóði en nóg er að sækja um hjá þeim sjóði sem síðast var greitt til og sér hann um að koma umsókninni til hinna sjóðanna.

Tekjuskattur

Lífeyrisgreiðslur eru allar tekjuskattsskyldar. Mikilvægt er að afhenda sjóðnum skattkort eigi lífeyrisþegi ónýttan persónuafslátt sem hann vill nýta hjá sjóðnum. Við fráfall maka geta lífeyrisþegar nýtt skattkort makans í 9 mánuði frá og með andlátsmánuði.

Almannatryggingar

Auk þess að eiga rétt úr lífeyrissjóði eiga allir rétt úr almannatryggingakerfinu frá 67 ára aldri. Skilyrði fyrir greiðslum er að sótt hafi verið um lífeyri hjá lífeyrissjóðum en greiðslur úr lífeyrissjóði hafa ekki áhrif á útreikning grunnlífeyris Tryggingastofnunar ríkisins. Þær hafa þó áhrif á útreikning tekjutryggingar og heimilisuppbótar. Tryggingastofnun ríkisins er með öflugra heimasíðu, tr.is, sem við hvetjum sjóðfélaga til að kynna sér en þar er m.a. hægt að nálgast reiknivél sem auðvelt er að nota til að reikna út rétt miðað við eigin forsendur.

Hvar finn ég upplýsingar um lífeyrisréttindi mín?

Á heimasíðu sjóðsins, lífeyrir.is, er að finna sjóðfélagavef. Sjóðfélagavefurinn er lokað vefsvæði sem hver og einn sjóðfélagi getur nýtt rafræn skilríki til að fá aðgang að og þar með þeim upplýsingum sem varða hann og hans réttindi hjá sjóðnum. Á sjóðfélagavefnum er líka Lífeyrisgáttin sem veitir aðgang að upplýsingum um lífeyrisréttindi í þeim sjóðum sem sjóðfélaginn hefur greitt á starfsævi sinni, en margir eiga lífeyrisréttindi í fleiri en einum sjóði.

Sameinaði lífeyrissjóðurinn sendir tvisvar á ári yfirlit til sjóðfélaga þar sem sundurliðaðar eru allar iðgjaldagreiðslur sem borist hafa vegna sjóðfélagans á síðustu mánuðum. Þar kemur jafnframt fram dæmi um útreikning ellilífeyris á mánuði miðað við áunnin réttindi.

Nánari upplýsingar er að finna á www.lifeyrir.is. Einnig er starfsfólk á skrifstofu sjóðsins ávallt reiðubúið til þjónustu.

Traust og björt framtíðarsýn

Hlutverk Sameinaða lífeyrissjóðsins er að tryggja fjárhagslegt öryggi sjóðfélaganna, maka þeirra og barna í framtíðinni. Kynntu þér þjónustu okkar á lifeyrir.is.
Við hjálpum þér að búa í haginn fyrir framtíðina.

